Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 29 juni 2013

SOCIAAL
'Samen het hoofd buigen' 3

Monumentaal
Thuishaven voor de 'flying lawyers' 5

IN BEDRIJF
Spotlight op een lid van Adeck 13

Het kasteel van Elmina

Pijnlijke geschiedenis nog pijnlijker

De West-Indische Compagnie was lang niet zo oppermachtig als weleens wordt gedacht en niet elke Afrikaan was een onschuldig slachtoffer. In Het Kasteel van Elmina geeft journalist Marcel van Engelen meer kleur aan een zwarte bladzijde in de wereldgeschiedenis; een context die niets afdoet aan de ellende, terwijl de lezer toch meer begrip krijgt voor de geschiedenis. "De Afrikaanse rol maakt de geschiedenis van de slavernij voor de slachtoffers en hun nakomelingen niet minder pijnlijk - eerder pijnlijker."

Gezicht op Elmina, getekend in 1706 met een enigszins vertekend perspectief. Bron Nationaal Archief.

Tekst: Otti Thomas

De meeste patiënten van dokter Samuel Brun hadden wormen, vermoedelijk een gevolg van besmet water. Ze leefden onder de huid en boorden zich een weg naar buiten via de benen en soms het gezicht. De dokter probeerde de wormen intact te verwijderen. Lukte dat niet, dan lagen zijn patiënten, vooral Nederlandse soldaten, maandenlang in bed met zwellingen.

Dokter Bruns observaties staan in Schiffarten, één van de bronnen die journalist Marcel van Engelen gebruikte voor Het Kasteel van Elmina over een veelal onderbelicht deel van de trans-Atlantische slavenhandel: de relatie tussen Europeanen en Afrikanen op het Afrikaanse continent.

Tijdens zijn bezoeken aan de Ghanese kustplaats Elmina probeerde Van Engelen zich een beeld te vormen van het dagelijks leven in het Kasteel van Elmina, het belangrijkste Nederlandse fort van waaruit slaven werden verscheept. "Wie waren de mannen die hier leefden? Hoe zagen hun dagen eruit? Met welke moraal konden ze deze mensenhandel zo lang volhouden? En hoe verliep het contact met de Afrikaanse omgeving? Waar kwamen de slaven vandaan", schrijft hij.

In Elmina zelf bleek er weinig informatie te zijn over de geschiedenis, ook niet in het boekwinkeltje van het fort. De gidsen leken hun verhaal af te stemmen op de huidskleur van de groep bezoekers die ze rondleidden. De informatie die aanwezig bleek te zijn in Nederlandse archieven en bibliotheken was versnipperd over verschillende documenten. "Ik besloot het boek te maken, dat ik zelf had willen vinden toen ik in het boekwinkeltje stond", aldus Van Engelen.

Spiegeltjes en kraaltjes

Het Kasteel van Elmina is een evenwichtig en leesbaar verhaal over de trans-Atlantische slavenhandel. "Als er één clichébeeld bestaat over de Europees-Afrikaanse contacten, dan is het dat de technologisch en economisch superieure Europeanen naar Afrika kwamen om daar met spiegeltjes en kraaltjes de argeloze, onwetende, onontwikkelde Afrikanen te manipuleren", schrijft Van Engelen. "Het is verleidelijk de grootschalige verscheping van Afrikaanse slaven te schetsen als een kwaadaardig plan. Maar dat was het niet. Het was weliswaar kwaadaardig, maar het was nooit een vooropgezet plan. Het begon bijna onopgemerkt, kwam met horten en stoten tot ontwikkeling, en groeide uit tot een industrieel systeem."

Van Engelen neemt de lezer mee naar de archieven, waar hij documenten met elkaar vergelijkt, en naar de kust en het binnenland van Afrika voor eigen waarnemingen en de mondeling overgedragen geschiedenis. Waar de schrijver twijfelt, deelt hij dat mee, zoals over de *door of no return*, waardoor de slaven naar de schepen werden geleid. In het Kasteel van Elmina is het niet meer dan een spleet waar iemand met moeite doorheen kan. "Het ligt meer voor de hand dat ze het kasteel verlieten via de poort of via een grotere zijuitgang. En dat de gepresenteerde *door of no return* dus niet meer dan een symbool is. (...) Je kunt je afvragen of dat iets uitmaakt. Het verandert weinig tot niets aan wat in het kasteel gebeurd is. Maar je kunt je ook afvragen of de verbeelding die nodig is om de slaven een stem te geven, hier en daar niet is doorgeschoten."

De belangrijkste verdienste van Van Engelen zit hem in zijn keuze voor details, zoals in het verslag van dokter Brun, die in 1617 aan de Goudkust werkte. De meeste mannen die naar Ghana werden gestuurd, keerden nooit terug, maar stierven aan tropische ziektes als malaria, gele koorts en tyfus. Bij voorbaat werd daar rekening mee gehouden, want er werden er altijd meer gestuurd dan er gehuisvest konden worden.

Van Engelen citeert ook uit de publicatie Beschryvinghe ende historische verhael, vant Gout koninckrijck van Guinea, anders de Goutcuste de Mina genaemt. De Nederlandse koopvaarder Pieter de Marees beschrijft hierin de dagelijkse gang van zaken in 1601, nog voor de betrokkenheid van Nederland bij de slavenhandel. De relatie tussen Europese handelaren en Nederlanders kenmerkte zich door gezond wantrouwen. De Europeanen probeerden de Afrikaanse handelaren af te schepen met verroeste messen of oud katoen en de Afrikaanse handelaren hielden soms wat goud voor zichzelf. Voor de zekerheid namen ze hun eigen weegschalen en gewichten mee als ze met hun bootjes naar de Europese schepen voor de kust voeren.

Afrikaanse rol

Het Kasteel van Elmina leest als een spannend verhaal, omdat Van Engelen zich deels baseert op zijn eigen waarneming en op gesprekken. Dat is met name van belang bij het beschrijven van de rol van de Ashanti, de machtigste etnische bevolkingsgroep in de achttiende en negentiende eeuw. "Zij waren niet het enige volk in het binnenland dat in slaven handelde - vrijwel alle volken deden eraan mee - maar in aantallen gemeten, waren de Ashanti de grootste slavenhouders en - handelaars van Ghana", schrijft Van Engelen. "De Afrikaanse rol maakt de geschiedenis van de slavernij voor de slachtoffers en hun nakomelingen niet minder pijnlijk - eerder pijnlijker. Maar deze geschiedenis is wel minder zwart-wit, en dus gecompliceerder, dan zij vaak wordt voorgesteld", aldus Van Engelen.

Slavernij was gebruikelijk in Afrika. Mensen konden slaaf worden als ze veroordeeld werden voor diefstal, maar ook als ze als onderpand dienden voor een lening van een familielid. Slaven bewerkten het land, vochten mee als soldaat of zochten goud en hout en maakten deel uit van de gemeenschap, al werden ook zij soms wreed behandeld.

Slavernij was ook onlosmakelijk verbonden met binnenlandse oorlogen. "Behalve dat de Ashanti na een overwinning gevangenen meenamen als slaven, werd van de onderworpen staten voortaan jaarlijks een betaling verwacht. Zo moest Gonja niet alleen vee en doeken, maar ook jaarlijks ongeveer duizend slaven aan Kumasi leveren. Dagomba moest duizend tot tweeduizend mensen per jaar afstaan. (...) Gonja en Dagomba veroverden of kochten slaven van elders om de Ashanti te kunnen betalen", zegt Van Engelen. Kumasi is de hoofdstad van de Ashanti-regio.

De trans-Atlantische slavenhandel lag in het verlengde hiervan, maar kreeg een ander karakter door de toenemende vraag naar slaven van Europese zijde en de vraag naar wapens door de Afrikanen. "Tot dan toe waren slaven die aan Europeanen werden verkocht vooral 'gewone' oorlogsgevangenen geweest, die ook zonder de slavenhandel tot slaven zouden zijn gemaakt. Maar aan het einde van de zeventiende eeuw kregen de oorlogen meer het karakter van rooftochten of slavenrazzia's."

Een van de belangrijke vragen die Van Engelen zich stelt is of er sprake was van schaamte of schuldgevoelens. Natuurlijk waren er individuele slavenhandelaren die zich schaamden en kapiteins die spijt betuigden en kritiek kwam er ook van enkele Zeeuwse predikanten die slavernij als diefstal beschouwden, maar dominee Godefridus Udemans verdedigde de slavenhandel juist. Verwijzend naar de Bijbel stelde hij dat alle slaven nakomelingen waren van Cham, de zoon die door Noach vervloekt wordt. "Maar hoe was het daarmee gesteld in Elmina, waar de Nederlanders met eigen ogen de beestachtige behandeling van gevangen genomen Afrikanen zagen? Plaatste iemand daar ooit kanttekeningen bij? Voor zover is na te gaan: nee. Niet openlijk althans", schrijft Van Engelen. De slaven werden gezien als handelswaar.

Een vergelijkbare opvatting is er ook nu nog in Kumasi, waar Van Engelen nog minder sporen van de slavenhandel aantreft dan in Elmina zelf. "Ik had niet verwacht dat ze er uitvoerig aandacht aan zouden besteden. Voor Afrikanen is deze geschiedenis van minder gewicht dan voor Afrikanen in de diaspora. Toch werd ik getroffen. Er heerste een volslagen stilzwijgen." Als Van Engelen doorvraagt, maken historici en gidsen duidelijk dat de Ashanti vooral terugdenken aan hun strijd tegen andere volken en tegen de Britten. De handel in slaven was daar slechts een onderdeel van.

Toch groeit het besef over de eigen rol in de slavenhandel wel, al is het maar door de komst van veel Afro-Amerikaanse toeristen. "De feiten zijn zó duidelijk. Wie dat niet wil zien, leeft in een staat van ontkenning", vertelt historica Akosua Perbi, zelf Ashanti, aan Van Engelen.

Het slavernijverleden heeft in Ghana net als overal ter wereld ook invloed op de sociale verhoudingen. "Als je suggereert dat iemands overgrootmoeder uit het noorden komt, dan is dat een belediging. Je zegt er eigenlijk mee, je bent een barbaar, je stamt af van slaven", zegt historica Wilhelmina Donkoh. Noordelijker in Gwolu, waar een restant van een verdedigingsmuur herinnert aan de slavenhandel, zijn de inwoners juist trots. "We zijn niet passief geweest. Hebben ons verzet en we hebben het overleefd", verklaart een van de oudere inwoners.

Fragement

'In maart 1768 kwam een deel van het binnenplein van het kasteel van Elmina onder bloed te staan, nadat zes mannen en vrouwen zichzelf de keel doorsneden om te voorkomen dat ze naar een slavenschip werden overgebracht. Ze waren vrije mensen geweest die door de (Ashanti-koning) Asantehene aan directeur-generaal Huydecoper waren afgestaan als onderpand voor een schuld. Toen Huydecoper in juli 1767 stierf en betaling was uitgebleven besloten de raadsheren de zes mannen en vrouwen als slaven aan een schip te verkopen. (...) Op de dag dat ze uit het slavengat werden gehaald om naar een schip te worden gebracht, sneden ze met enige moeite hun kelen door. Een van hen hielp eerst zijn vrouw voordat hij de hand aan zichzelf sloeg.'

Herdenking afschaffing slavernij 1 juli 1863

1 Juli is het 150 jaar geleden dat in de toenmalige Nederlandse koloniën de slavernij werd afgeschaft. In Suriname werden 150 jaar geleden 35.000 mensen in vrijheid gesteld, op de voormalige Antillen circa 12.000.

In totaal zijn tussen 1600 en 1850 circa 10 miljoen mensen door Europeanen uit Afrika naar de Amerika's vervoerd. Nederland was verantwoordelijk voor zo'n 5 procent hiervan.

Aanvankelijk trokken de schepen van de in 1621 opgerichte West-Indische Compagnie (WIC) er vooral op uit om handel te drijven en oorlog te voeren met de Spanjaarden en de Portugezen en hun schepen te kapen. In 1628 verovert Piet Hein de Spaanse zilvervloot en raakt Portugal fort Elmina in Ghana kwijt aan de republiek. Holland veroverde tussen 1624 en 1654 ook delen van Brazilië en kreeg een rij koloniën in handen: Suriname, Berbice, Essequibo-Demerary, Aruba, Bonaire, Curaçao, St. Maarten, St. Eustatius en Saba.

Om de plantages van deze gebieden te voorzien van arbeidskrachten kwam Holland in de slavenhandel terecht. Curaçao fungeerde als doorvoerhaven. Naar schatting negentigduizend Afrikanen bereikten het eiland. Op het eiland zelf werden slaven ingezet bij de zoutwinning en landbouw.

Aan het einde van de achttiende eeuw veranderde men in Europa van mening over de slavenhandel. De Engelsen verboden de slavenhandel in hun koloniën in 1807, Nederland in 1814. De slavernij bleef echter nog bestaan. Engeland en Frankrijk schaften deze in hun koloniën af in 1833 en 1848. Nederland deed dit als een van de laatste Europese landen op 1 juli 1863.

Bron: Koninklijke Bibliotheek en slavernijenjij.nl

In deze Ñapa is meer te lezen over dit thema op pagina 3, 7 en 10.

Presentatie kon niet in West-Indisch Huis

Schrijver Marcel van Engelen (1971) raakte geïnteresseerd in de geschiedenis van de slavernij toen hij eind jaren negentig als journalist voor de Amsterdamse krant Het Parool veel in de Bijlmer kwam, waar veel Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders wonen. "Mijn kennis van de Nederlandse koloniale geschiedenis werd in rap tempo bijgespijkerd. Het zat diep, heel diep, de pijn van de slavernij, de pijn van het racisme", schrijft hij hierover in Het Kasteel van Elmina. Zijn eerste boek uit 2008, de Gelukzoeker, vertelt het waargebeurde verhaal van een Senegalese illegaal in Nederland.

Marcel van Engelen had zijn boek eigenlijk op 15 mei willen presenteren in het West-Indisch Huis, in de zeventiende eeuw het hoofdkantoor van de West-Indische Compagnie in Amsterdam. Van Engelen kreeg een rondleiding door het pand en maakte afspraken over de prijs en de datum. "Toen we na stonden te praten en ik zei dat mijn boek over de slavenhandel ging, besloten ze om het toch niet te doen. De man die me had rondgeleid zei heel eerlijk dat het slecht zou zijn voor de zaken, want je kunt de locatie ook boeken voor trouwerijen. In de mail die ik uiteindelijk kreeg, stond heel zakelijk dat ze mijn aanvraag niet konden honoreren."

Directeur Tico Mak van exploitant A matter of Taste, dat het pand verhuurt voor feesten en bijeenkomsten, ontkent dat de weigering iets te maken had met de inhoud van het boek. "De insinuatie dat wij de presentatie omwille van de inhoud hebben tegengehouden, raakt kant noch wal. Er zijn twee redenen waarom een aanvraag wordt afgewezen. Of we zitten vol, of de minimale omzet kan niet worden gegarandeerd", verklaarde hij in Het Parool.

ÑAPA 2013
Nr. 24

INHOUD

Pijnlijke geschiedenis nog pijnlijker 1
Geslaagd en spannend 2
'Samen het hoofd buigen' 3
Gezondheid 4
Monumentaal 5
Cultuur 6
Literatuur 7
Varia Puzzels 8
Eten & drinken 9
Stilstaan bij de sporen 10
Business Columns 11
Business Rubrieken 12

Colofon

BLADMANAGER
Linda van Eekeres
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Sarah Jorna

Aan deze Ñapa werkten mee:

Monique Casimiri
Saskia Fung Loij
Verele Ghering
Hans de Haan
Fred de Haas
Louis Hilgers
Erik van Kampen
Brede Kristensen
Shakti-Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Wouter Mol
Jan de Ruijter
Elton St. Jago
Marija Stojanovic
Otti Thomas
May Voges
Mineke de Vries
Miriam de Windt
Ken Wong

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Uitgelicht

Geslaagd en spannend

Normaal hermetisch gesloten, dus des te meer aantrekkelijk als het complex eens wordt opengesteld voor het publiek. Afgelopen zondag waren er over de dag verspreid zo'n 12.000 burgers die een bezoek brachten aan marinebasis Parera. Demonstraties op de wal en op het water, een Kustwachthelikopter, een hindernisbaan voor kinderen, schieten met losse flodders, spannende snelle rondvaartritten, lekkere muziek en gratis erwtensoep, macaroni en heel veel flesjes water. Allemaal ingrediënten voor een geslaagd uitstapje voor groot en klein. Geslaagd en spannend.

Foto's: Ken Wong

Foto van de week

Deze prachtig foto kregen we van Alex Roose. Wie het weet mag het zeggen. Hoe hard mag je rijden op de weg naar Bullenbaai?

Heeft u een mooie foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

'Blaffende honden'

Monique Casimiri

Met het gevaar om slapende honden wakker te maken schrijf ik dit. Ik las in de krant dat ze in Rotterdam baasjes van blaffende honden willen beboeten. Niet zomaar een blafje om een andere hond gedag te zeggen, en ook geen blaf als de postbode langskomt. Nee, honden die langere tijd achter elkaar blaffen, daar heeft de gemeente Rotterdam nu een hekel aan. Dat kan niet meer, dus dat moet aan banden worden gelegd. Per hond, per keer 2250 euro, tel uit uw winst.

Ik zie meteen een bron van inkomsten voor op Curaçao. Daar blaffen de honden bij elke passerende auto, fietsende buurtjongen, en zeker bij elke vuilniswagen, postbode, gastruck, wandelaar en ga zo maar door. Ik zie het al voor me, de blaftax. Blaffen mag, tot een maximum van drie seconden. Blaft de hond langer, dan zal dat gemeten en beboet worden. Nu moet dat blaffen natuurlijk wel gemeten worden, dus er zullen blafinspecteurs worden aangesteld. Er zijn vast wel mensen te vinden die deze functie op zich willen nemen. Natuurlijk wordt er wel onderscheid gemaakt tussen hard en zacht blaffen. Bij hard blaffen gaat het om harde guldens die betaald moeten worden. Bij zacht blaffen, kan in beginsel nog volstaan worden met een waarschuwing. Maar ook hier geldt net als bij alle waarschuwingen: na drie keer wordt de waarschuwing omgezet in een boete.

Bij herhaaldelijk geblaf van dezelfde hond, zal deze in hondentraining moeten gaan. Hij zal moeten leren om zijn blaffen te beperken tot alleen aanslaan bij inbraak en brand. Ik stel voor drie keer kort aanslaan bij brand, dan drie keer lang blaffen om vervolgens weer drie keer kort te blaffen. Bij inbraak ligt het anders. Is het één inbreker, dan zou kort hoog blaffen genoeg moeten zijn. Is het één inbreker met een wapen dan zou ik kiezen voor laag blaffen en zijn het meerdere inbrekers, dan stel ik voor dat de hond ook zijn buurtgenoten mag aanroepen.

Ook de grootte van de hond is belangrijk. Een dobberman-blaf kost u al gauw een slordige 1000 gulden, terwijl een chiwhawha-blaf slechts 200 gulden kost. Om te voorkomen dat iedereen nu zijn hond inruilt voor een kat of papegaai, dit zijn de volgende dieren die aangepakt gaan worden. U kunt er niet meer omheen. De blaftax is een feit en de blafinspecteurs gaan er komen. Gelukkig bijten deze blaffende honden niet. Net zomin als de wethouders en andere gemeentewerkers in Rotterdam. Ik vermoed dat het zo'n vaart niet zal lopen. Dit soort ideeën blijven meestal in de waan hangen. Ze moeten niet harder blaffen dan dat de hond groot is.

'Samen het hoofd buigen'

Het jaar 2013 is het jaar waarin we herdenken dat 150 jaar geleden de slavernij werd afgeschaft binnen het Koninkrijk. In Nederland een jaar vol met tentoonstellingen en herdenkingen, met als officieel moment de kranslegging door Suriname, Curaçao, Aruba, St. Maarten, Ghana en Nederland bij het slavernijmonument in Amsterdam op 1 juli. De tijd mag verstrijken, de aandacht voor het gezamenlijke slavernijverleden lijkt steeds meer een sense of urgency te krijgen, zo concludeert Joyce Overdijk–Francis, bestuurslid van NiNsee, het Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis.

"Natuurlijk geeft 150 jaar herdenking en viering een directe aanleiding erover te praten, een moment waarop je terugkijkt naar deze geschiedenis."

Joyce Overdijk ziet daarentegen ook steeds meer openheid ontstaan om over dergelijke thema's te praten en een bewustwording bij de nazaten. "Na al die jaren lijkt het of de tijd meer dan ooit rijp is om werkelijk te kijken naar het verleden en ons terdege te realiseren dat Nederlandse rijkdom mede is gebaseerd op uitbuiting van de medemens. We moeten niet met de vinger naar elkaar wijzen, maar het zien als gezamenlijke geschiedenis die we in geen enkele vorm moeten willen herhalen."

Joyce Overdijk-Francis: "We dienen samen - nazaten van zowel onderdrukkers en onderdrukten - het verleden van de slavernij onder ogen te zien."

Verleden omarmen

Voorheen voelde ze zich weleens een roepende in de woestijn, maar er komen steeds meer mensen die als breekijzer dienen om aandacht te vragen, hun stem wordt steeds luider. Het aantal docenten van allochtone afkomst stijgt, er is meer vraag naar colleges over dit onderwerp, meer mensen verdiepen zich erin. "Toen ik naar Nederland kwam, was ik één van de weinigen van de Antillen. Nu zijn er niet alleen meer, er is ook meer samenwerking, integratie en de omgang onderling is anders, de drempel is lager om samen te praten." Daarvoor is het belangrijk dat Nederlanders weet krijgen wat er is gebeurd; geschiedenislessen besteedden wel aandacht aan de Gouden eeuw, maar de slavernij die eraan ten grondslag lag, werd gemakshalve overgeslagen. Overdijk: "Pas als de 'witten' de slavernijgeschiedenis omarmen, krijg je draagvlak. Mensen moeten inzien dat het niet normaal is, daarvoor moet je het verleden wel kennen. Als de 'witten' het erkennen en de 'zwarten' uit de slachtofferrol stappen, komt er synergie en zie je samen het verleden onder ogen."

Zwart-wit

Joyce zelf stamt ook af van een slavenfamilie. Generatie na generatie trekt het een rode draad door familiegeschiedenissen, ook die van haar. "Mijn overgrootmoeder was een vrijgekochte slaaf die naar de stad ging en daar jaren samenleefde met een Joodse man met wie ze negen kinderen kreeg. Bijzonder is dat deze man van rijke komaf bij haar bleef, maar deze 'minderwaardige' tak is wel uit de stamboom van Maduro geschrapt, alsof ze nooit hebben bestaan." De afstamming speelt telkens weer een rol in de familiegeschiedenis. "Mijn moeder trouwde 'naar beneden' met de zwarte Francis van St. Kitts. Er was zelfs toestemming van de bisschop nodig om een methodist te trouwen. Ik heb het gevoel dat mijn moeder er haar hele huwelijk last van heeft gehad, ook mijn vader voelde zich nooit voor vol aangezien, wat bleek uit zijn strijdbaarheid. In tegenstelling tot de gemengde huwelijken op Curaçao leek het of de Engelsen in de Britse koloniën de zwarten zo minderwaardig vonden dat ze er geen kinderen van wilden; je ziet daar meer echt zwarte mensen, nauwelijks mengingen. Het ontwikkelde wel de weerbaarheid en trots van de bevolking." Joyces vader kwam als achttienjarige voor de Shell naar Curaçao en begon later met zijn vrouw in de Middenstraat een fietsenzaak. Hij leverde onderdelen en repareerde en breidde uit tot witgoedzaak en importeerde - naar eigen zeggen - de eerste tv's. Mr Typewriter, zoals hij werd genoemd vanwege zijn reparaties aan typemachines was British, een Engelsman in hart en nieren; liep zonder uitzondering in tie en jacket en lichtte zijn hoed als hij goedendag zei: 'Morning'. Door het huwelijk van haar ouders en later zelf in Nederland voelde Joyce zich tot twee keer toe allochtoon. "Het zwart-wit blijft spelen in onze familie. Zelf heb ik één dochter die erg 'wit' is uitgevallen, het lievelingetje van tante die onomwonden zei: De witten zijn toch ook mooier? Met dat ideaalbeeld zijn wij wel groot geworden."

Curiosa-vriendin

Overdijk-Francis ging met haar hbs-B-diploma van het MIL op zak met een Shellbeurs farmacie studeren in Leiden, een studie overigens die ze niet afmaakte. Wel werd ze actief in de Antilliaanse studentenvereniging OASA. "Opeens ga je met mensen om uit families waarmee je op Curaçao niet omging; hier ben je één en heb je elkaar nodig." Tevens was ze de eerste zwarte student binnen de vrouwelijke studentenvereniging van het corps (LVSV, Leidse Vrouwelijke Studentenvereniging). "Er waren in die tijd weinig Antillianen, ik was voor velen dan ook een soort curiosavriendin; mensen vonden het leuk nieuwe dingen van mij te leren, bij mij te eten. Pas in de jaren tachtig kwam een grote groep met weinig tot geen opleiding, waarvan een aantal voor problemen zorgde." Na haar studie rechten begon de veelzijdige loopbaan van Overdijk, waarin de betrokkenheid bij allochtonen- en minderhedenbeleid, migratie en integratie centraal stond en waarbij ze trachtte op politiek, juridisch en bestuurlijk niveau buitenlanders en in het bijzonder Antillianen op de kaart te zetten.

Aan de vele organisaties waaraan Joyce Overdijk zich in de loop der tijd verbond, valt op te maken hoeveel instellingen zich bezighouden met integratiebeleid voor Antillianen. Ze deed onderzoek naar cassatierechtspraak in de Nederlandse Antillen na de onafhankelijkheid, richtte de werkgroep Recht en Rassendiscriminatie op, was docent vreemdelingenrecht, was lid van de denktank opgericht door minister Verdonk naar aanleiding van Antillianenproblematiek, voorzitter van het Team Ondersteuning Participatie Antillianen (TOPA), deed projecten als intercultureel management. Haar loopbaan startte echter bij de landelijke vereniging voor Antillianen en Arubanen (POA), met als belangrijkste doel kennisuitwisseling en belangenbehartiging van Antillianen bij de Rijksoverheid. Later richtte ze het Landelijk Bureau Racismebestrijding op, gesubsidieerd door justitie aangezien internationaal rekenschap moest worden afgelegd over bestrijding van discriminatie en racisme. Ook stond Overdijk aan de wieg van NiNsee in 2002.

Keerzijde van de rijkdom

Dit jaar ontplooit NiNsee, samen met de Gemeente Amsterdam en Stichting herdenking slavernijverleden 2013 - waarvan Overdijk ook bestuurslid is - initiatieven rond 1 juli, de dag waarop de wetswijziging afschaffing slavernij inging. Het gehele jaar, maar in het bijzonder de maanden mei, juni en juli staan in het teken van het slavernijverleden, waarvoor iedereen projecten kon indienen. Ondanks dat er ook schepen voor de slavenhandel vertrokken vanuit Hoorn, Enkhuizen, Rotterdam en Zeeland, spelen de meeste activiteiten zich tijdens 150 jaar herdenking af rond Amsterdam, dat hiervoor heel wat geld kreeg. Op het Curaçaohuis lichtte Joyce alle activiteiten toe voor de Caribische gemeenschap. "Er zijn debatten, een stille tocht langs panden van slavenhandelaren, theaterproducties, themabijeenkomsten en een groot aantal musea heeft tentoonstellingen ingericht, zoals Swart op de Gracht in het Geelvinck-museum, waaruit blijkt dat iedereen in Amsterdam profiteerde van de slavenhandel en de tentoonstelling 'Verrijking door uitbuiting' in het Scheepvaartmuseum." Het Amsterdams museum paste de tentoonstelling over de Gouden eeuw aan in 'De gouden eeuw nu met zwarte bladzijde': naast de werken van belangrijke meesters wordt in een traditionele Ghanese doek de tegenhanger van de rijkdom getoond, een uitspraak of foto geeft de keerzijde weer. Zo hangt naast een schilderij van een prachtig schip een foto van het ruim van een slavenschip. Ook in deze tentoonstelling wordt pijnlijk duidelijk dat we niet kunnen blijven doen of er niets is gebeurd.

Ook is een internationaal symposium over culturele trauma's georganiseerd, er is een voorouderavond, waarin wordt stilgestaan bij de spirituele en religieuze godsdienst die de tot slaaf gemaakten meenamen en die nog is terug te vinden in de maatschappij. Met de Fairwork-expositie in de Stopera wordt een bewustmaking van de moderne slavernij beoogd. "Met de focus op erkenning van ons verleden willen we de ogen openen voor moderne vormen van slavernij, want als uitvloeisel van slavernij ontstonden allerlei vormen van racisme. Het kolonialisme - zonder enig respect voor de zwarte bevolking wat het volkomen legaal maakte deze te onderdrukken - bracht het racisme voort."

Op 1 juli zelf begint na een gezamenlijk ontbijt, de kranslegging en toespraken het Keti Koti-festival met 's avonds de uitvoering van de opera van Tania Kross.

NiNsee hoopt op doorstart

"Door middel van alle activiteiten beogen we een doorbraak in de geschiedenis die verteld moet worden", zegt Joyce Overdijk-Francis. Het onderschrijft tegelijkertijd de doelstelling van NiNsee, die naast kennisuitwisseling draagvlak wil creëren voor herdenking op landelijk niveau. "Op dat laatste leggen we ons de komende jaren toe. De subsidie mag dan zijn stopgezet, wij zoeken naar een doorstart waarbij we ons toeleggen op verbreding van kennis in de samenleving, waarbij alle gemeentes worden betrokken, zodat het niet beperkt blijft tot een Amsterdamse aangelegenheid." Maar ook wordt de aandacht verlegd van inhoudelijk onderzoek naar beleving. Een voorbeeld is het promotieonderzoek van Valika Smeulders, die vooral het menselijke verhaal vertelt.

NiNsee, vertegenwoordigd door Surinamers, Caribische Nederlanders en Ghanezen is nu tien jaar actief en in die jaren is veel bereikt: onderzoek naar de erfenis leverde informatie in de vorm van documentaires, artikelen, voorstellingen, maar leverde ook een leerstoel op en het slavernijverleden werd opgenomen in de Nederlandse Canon. Half juni werd een website gelanceerd voor middelbare scholieren om vooral de jeugd erbij te betrekken. NiNsee realiseerde tevens het slavernijmonument in het Oosterpark, waar het sinds 2002 op 1 juli de herdenking organiseert.

> 'Curaçao heeft een eigen vrijheidsstrijder, die in 1795 een slavenopstand ontketende'

Joyce Overdijk: "We zien dat 1 juli meer Surinamers aantrekt dan Antillianen. Surinamers beleven 1 juli heel diep, het is daar ook een vrije dag. Bij de kranslegging bij de ambtswoning van de burgemeester - de voormalige woning van een slavenhandelaar - op 1 juni waren veel Surinamers, ook in klederdracht, waarbij ze een plengoffer brachten, maar amper Antillianen." Het heeft volgens haar te maken met het feit dat Curaçao 17 augustus de Tula-herdenking heeft. "Curaçao heeft een eigen vrijheidsstrijder, die in 1795 een slavenopstand ontketende wat hij moest bekopen met de dood: alle botten gebroken, onthoofd en in zee gegooid met de boodschap: dat is je voorland als je iets doet." In Amsterdam breekt op 17 augustus het Grachtenfestival los. Na het herdenkingsjaar wordt het stokje overgedragen aan Zeeland, die in 2014 Honderd jaar beëindiging slavenhandel herdenkt. Afschaffing betekende namelijk niet dat slavernij direct stopte. Dat zou nog vijftig jaar duren.

Moeder verkocht

In het kader van 150 jaar herdenking zijn afgelopen jaar ook debatten georganiseerd. Eén ging over het aanbieden van excuses door de Nederlandse overheid. Een ander behandelde de vraag of tienerzwangerschappen te maken hebben met de erfenis van slavernij. Sommigen vinden het vergezocht, maar het verband zou bestaan uit het feit dat ouders en kinderen nog steeds getekend worden door een gebrek aan hechting. Vaders als passanten in het leven van vrouwen en kinderen, die hun verantwoordelijkheid niet nemen, die langskomen en vertrekken. Dit is geheel andere problematiek dan bijvoorbeeld bij Marokkanen, die hun vrouwen wellicht wel onderdrukken maar waar wel sprake is van gezinsverbondenheid. Hebben Antilliaanse mannen dit niet geleerd door de slavernij? Overdijk-Francis: "We kunnen amper bevatten dat het in die tijd voorkwam dat een blanke op een feest zijn oog liet vallen op een zwarte bediende en die gewoon kocht om nog diezelfde avond mee te nemen. Niemand stond erbij stil dat ze partner was van een man, moeder van kinderen. Realiseren we ons voldoende wat het betekende als zij voor de ogen van haar kinderen werd verkocht en voorgoed verdween?"

1 Juli, de grote herdenking van 150 jaar vrijheid, waar door de nazaten van slaven nog altijd in stilte wordt gehoopt op excuses. "In alle landen is dat gedaan, zelfs in Durban door de Nederlandse politiek, nooit echter in Nederland. Het aanbieden van excuses is een staatsrechtelijke aangelegenheid die kan zorgen voor erkenning." Maar vooral als gebaar van respect en begrip zal het een enorme impact hebben op diegenen die afstammen van de onderdrukten. Samen het hoofd buigen. Joyce Overdijk: "Het zou er een prachtig moment voor zijn."

17 juni is door NiNsee de website slavernijenjij.nl gelanceerd. De site richt zich speciaal op jongeren en bevat informatie over het verleden, maar ook over actuele thema's.

Tula The Revolt, zal 11 juli gaan draaien op Curaçao en Aruba. De film vertelt het verhaal van de opstand van augustus 1795. www.tulathemovie.com

Medisch

Wetenswaardigheden in de geneeskunde (7)

In de wereld van de geneeskunde blijft niets hetzelfde. Het is een kunde die continu in beweging is en de mensheid voortdurend weet te verrassen met nieuwe vindingen en ontdekkingen. De uitdagingen binnen deze veelzijdige wetenschap zijn dan ook ontelbaar en stimuleren onderzoekers over de hele wereld om deze uitdagingen aan te gaan. Hier volgt weer een selectie van de resultaten van recent wetenschappelijk en/of praktisch onderzoek.

Tekst: Hans de Haan

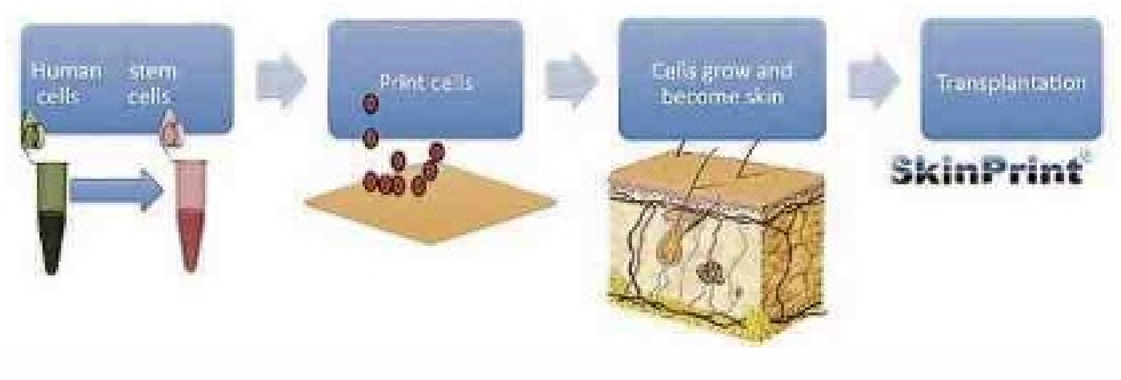

Skinprint: Deze wonderbaarlijke driedimensionale printer heeft al voor hele grote verrassingen gezorgd, vooral toen bleek dat er zelfs een pistool mee kon worden geprint. Er zijn ook meer zinvolle toepassingen hiervoor, met name het 'printen' van nieuwe huid voor brandwondenslachtoffers. Deze slachtoffers zullen namelijk hiermee minder operaties nodig hebben, minder littekens krijgen en een mooier herstel. Er is slechts een minuscuul stukje huid nodig om daarmee een kweek van huidcellen in te zetten. Na anderhalve week wordt dan al beschikt over zo'n tien miljoen cellen, genoeg om een groot stuk huid te printen. De cellen dienen als 'inkt' voor de 3D-printer. In het ziekenhuis vindt vervolgens de huidtransplantatie plaats.
Vier studenten aan de Universiteit Leiden bedachten deze methode en wonnen daarmee de Digital Award van de Philips Innovation Award, de grootste studentenondernemersprijs van Nederland. "Skinprint kan voor een revolutie in de geneeskunde zorgen", stelde de teamleider Ingmar van Hengel.
Nu wordt met een soort kaasschaaf huid van het bovenbeen afgehaald, wat littekens geeft en bij grote brandwonden meermalen moet worden herhaald. Voorlopig kan deze printtechniek nog niet worden toegepast, omdat hiervoor eerst een keurmerk moet worden verkregen van de European Medicines Agency. Eerst moet worden bewezen dat de methode effectief en veilig is. Er zal daartoe worden samengewerkt met de Zwitserse professor Ernst Reichmann, een expert op het gebied van de huid. Naar verwachting zal Skinprint binnen vijf jaar klinisch kunnen worden toegepast.

Jong bloed
Amerikaanse wetenschappers van de Universiteit van Harvard zijn erin geslaagd om zieke harten van oude muizen te genezen met bloed van jongere soortgenoten. Het toedienen van bloed van jonge muizen aan oudere soortgenoten die lijden aan cardiale hypertrofie (verdikking van de hartspier), zorgt voor genezing van deze hartziekte, althans bij muizen. Met name het eiwit GDF11 blijkt een directe invloed uit te oefenen op de genen die deze spierverdikking en daarmee hypertrofie, veroorzaken. Hun onderzoek werd 6 juni 2013 gepubliceerd in het tijdschrift Cell. De onderzoekers kwamen tot hun bevindingen door middel van een bizar experiment. Ze verbonden de bloedvatenstelsels van oude en jonge muizen chirurgisch met elkaar, zodanig dat er als het ware Siamese tweelingen ontstonden De oudere muizen hadden allemaal cardiale hypertrofie, maar na deze behandeling bleken de harten van deze dieren binnen vier weken te krimpen tot het niveau van het hart van hun jongere soortgenoten.Toen de onderzoekers bij een vervolgexperiment de muizen met cardiale hypertrofie een dagelijkse injectie met GDF11 gaven, krompen hun hartcellen binnen dertig dagen eveneens aanzienlijk. "We zijn daar erg enthousiast over", aldus Richard T. Lee, in de 'Harvard Gazette', "want het biedt nieuwe mogelijkheden om deze vorm van hartfalen te behandelen."

Bij lage rugpijn worden vaak injecties gegeven, maar er is geen bewijs dat dit werkt.

Injecties bij lage rugpijn
Dr. Bart Staal, onderzoeker bij het UMC St. Radboud heeft samen met enkele collega's een onderzoek gepubliceerd over het geven van injecties bij lage rugpijn dat op 16 mei 2013 werd gepubliceerd in het Amerikaanse medische tijdschrift JAMA. Deze klacht haalt in de Verenigde Staten de top vijf van redenen voor het bezoeken van een arts. Hoewel deze injectietherapie in de VS, maar ook in Europa, nog vaak wordt toegepast, bestaat er weinig tot geen bewijs voor het effect ervan. Dit feit is bevestigd door het (evidence based) instituut, de Cochrane Collaboration, die in 2008 een systematische vergelijking maakte van bijna al het onderzoek naar deze therapie. Daarna is er nog een soortgelijk onderzoek verschenen. In beide studies was de conclusie dat de werking van deze injectietherapie niet of nauwelijks is aangetoond. Dr. Staal sluit niet uit dat een injectie voor bepaalde patiënten met lage rugpijn toch nuttig kan zijn, maar door de enorme variatie in de injectietherapie valt daar nog weinig over te zeggen. "Afhankelijk van de pijn wordt de injectie niet alleen op verschillende plaatsen toegediend, maar ook de dosis en het middel (corticosteroïden, morfine, NSAID's, benzodiazepines) variëren sterk", aldus Staal.

Antibiotica bij lage rugpijn
De Deense fysiotherapeut Hanne Albert en een team van neurologen en radiologen van de Universiteiten van Zuid-Denemarken en Birmingham hebben ontdekt dat tenminste 40 procent van de patiënten met lage rugpijn even goed zijn te behandelen met een gewone antibioticakuur.
Albert merkte op dat de bacterie Propionibacterium acnes, de veroorzaker van (jeugd)puistjes op het gelaat, verdacht vaak voorkomt bij patiënten met lage rugpijn. Deze bacteriën bevinden zich namelijk ook op het tandvlees, doen daar geen kwaad, maar kunnen van daaruit wel in de bloedbaan komen in geval van bloedend tandvlees. Dit is niet schadelijk, maar wel bij mensen met rughernia met ontstekingsverschijnselen in de tussenwervelschijven en aangrenzende wervels (zogenoemd Modic type 1), wat is te zien op een MRI-scan.
De wetenschappers selecteerden 61 patiënten die leden aan rughernia en bij wie op een MRI-scan die ontstekingsverschijnselen in dit gebied waren vastgesteld. Van elke patiënt werd ter plaatse een stukje weefsel verwijderd voor onderzoek op micro-organismen. Van deze patiënten had 43 procent een infectie van P.acnes in het aangedane gebied. Ruim een jaar later werd bij deze patiënten een tweede MRI-scan uitgevoerd, waaruit bleek dat in veel gevallen de infectie zich had uitgebreid naar andere wervels en tussenwervelschijven.
In een tweede studie bij 162 patiënten met chronische, lage rugpijn en degeneratieve afwijkingen in de wervels werd aangetoond dat een (langdurige) antibioticakuur effectiever is dan een placebo. Beide studies werden in mei 2013 gepubliceerd in de European Spinal Journal.
Marinus de Kleuver, hoogleraar wervelkolomchirurgie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, beschouwt deze resultaten als baanbrekend, maar volgens hem moeten we niet te vroeg juichen. Infectie speelt wellicht een rol bij lage rugpijn, maar er is tot dusver geen oorzakelijk verband vastgesteld tussen deze bacterie en de rugklachten, oftewel, we weten nog niet of deze bacterie de hernia veroorzaakt, of dat door de hernia de beschadigde wervels vatbaarder zijn voor een infectie.

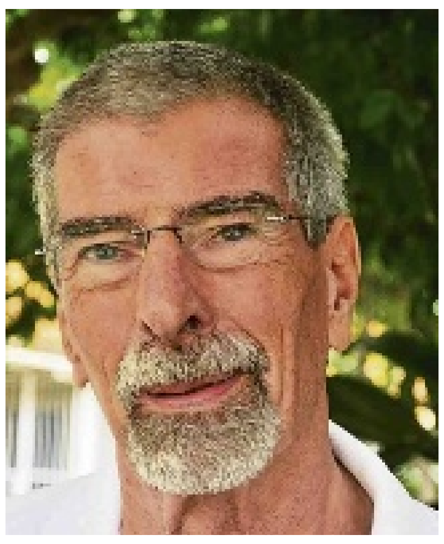
Hans de Haan is arts en jarenlang actief geweest als medisch adviseur bij diverse instanties.

Medisch

Wat is staar?

Vóór in het oog, vlak achter de pupil, zit de heldere en doorzichtige ooglens. De lens zit tussen het hoornvlies en het netvlies. Naarmate we ouder worden, wordt de lens minder helder. Dit troebel worden van de ooglens wordt 'staar' of 'cataract' genoemd. Iedereen die ouder wordt, krijgt daarmee te maken. Maar niet iedereen heeft er echt last van.

Tekst: Wouter Mol

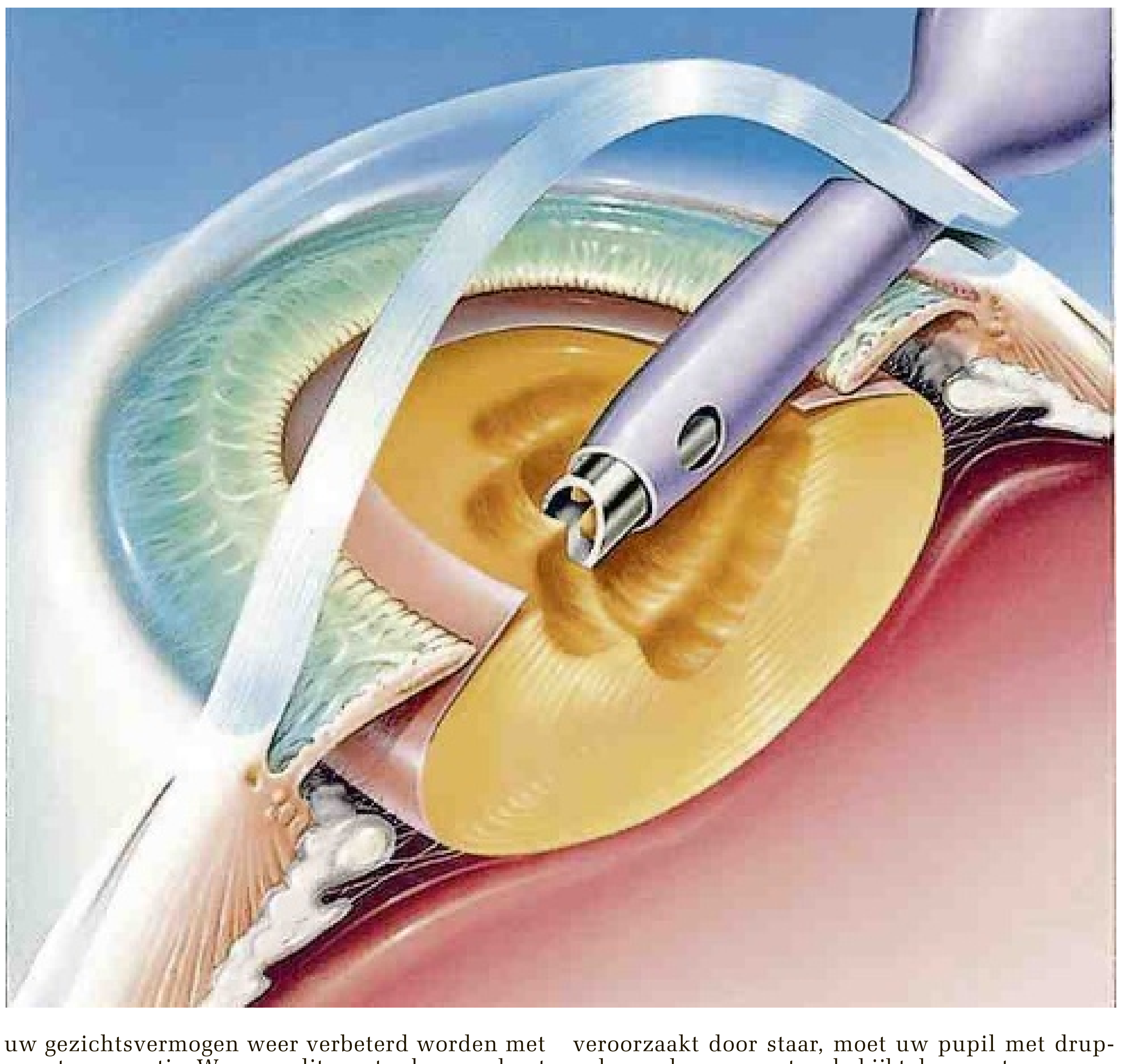

Er zijn verschillende vormen van staar: jeugdstaar, staar die ontstaan is door een oogziekte of door een ziekte elders in het lichaam en staar die is ontstaan door een beschadiging van het oog bij een ongeval.
De meest voorkomende vorm van staar is echter de ouderdomsstaar.

Wat is ouderdomsstaar?
Ouderdomsstaar is een 'normaal' verouderingsproces, net als het krijgen van rimpels. Sommige mensen merken al rond hun veertigste dat hun ooglens troebel wordt. Meestal doen de eerste verschijnselen van ouderdomsstaar zich echter pas later voor. Of u het merkt, hangt ervan af op welke plek in de ooglens de troebeling ontstaat en hoe groot die troebeling is. Zit de troebele plek in het midden van de lens of daar vlakbij, dan komt er minder licht in uw oog en krijgt u al gauw klachten, zoals:
- wazig zien,
- dubbelzien,
- kleuren worden doffer,
- u krijgt last van tegenlicht of van schitteringen.

Als u binnen korte tijd opeens veel sterkere brillenglazen nodig hebt, dan kan dat ook wijzen op ouderdomsstaar. Doorgaans neemt de staar in de loop van de tijd toe. Sterkere brillenglazen kunnen het zicht op den duur dan niet meer verbeteren. Het gezichtsvermogen wordt daarmee steeds slechter. Een bezoek aan de oogarts is dan noodzakelijk.

Wanneer moet u staar behandelen?
Wie nog voldoende ziet om zonder problemen het dagelijkse werk en hobby's te kunnen doen, hoeft zich (nog) niet te laten behandelen. Een operatie is dan niet direct noodzakelijk. U kunt er wel rekening mee houden dat u in de toekomst een operatie nodig hebt. Staar wordt immers nooit minder; het gezichtsvermogen gaat langzaam maar zeker toch achteruit. Zodra de staar te hinderlijk wordt, kan uw gezichtsvermogen weer verbeterd worden met een staaroperatie. Wanneer dit moet gebeuren, kunt u in principe zelf bepalen - maar wel in overleg met uw oogarts. Ouderdomsstaar is goed te behandelen. Als het oog verder gezond is, kan een staaroperatie het gezichtsvermogen vrijwel volledig herstellen.

Staaroperaties worden heel regelmatig uitgevoerd. Voor iemand met een redelijke gezondheidstoestand heeft deze operatie heel weinig risico's. Ook op zeer hoge leeftijd is de operatie nog goed te ondergaan. Overigens is opereren de enige manier om echt iets te doen aan ouderdomsstaar. Er bestaan geen medicijnen tegen staar.

De diagnose
Alleen de oogarts kan de diagnose en de uitgebreidheid van de staar met zekerheid vaststellen. Om erachter te komen of de klachten inderdaad worden veroorzaakt door staar, moet uw pupil met druppels worden vergroot en bekijkt de oogarts uw ogen met een zogenoemde spleetlamp. Deze lamp geeft een smalle bundel licht, waarmee de oogarts het voorste deel van het oog kan bekijken.

De oogarts kan zien of er troebelingen zijn in de ooglens en zo ja, hoe ver de staar zich al heeft ontwikkeld. Daarnaast bepaalt de oogarts hoeveel u nog kunt zien en onderzoekt hij of uw ogen verder gezond zijn. Andere veranderingen in het oog, zoals troebelingen in het hoornvlies en slijtage achter in het oog in het netvlies, kunnen namelijk ook klachten veroorzaken. De toestand van het netvlies is belangrijk om te kunnen voorspellen hoe uw gezichtsvermogen zal zijn na de operatie.

Staaroperatie
De operatie vindt meestal plaats in dagopname. Dat wil zeggen dat u dezelfde dag nog naar huis gaat. De opname duurt gemiddeld twee tot drie uur.
De operatie zelf duurt ongeveer een half uur. Tijdens de operatie haalt de oogarts de troebele lens uit het oog en vervangt deze door een plastic kunstlensje.

Meestal wordt een flexibel opvouwbaar kunstlensje in het oog geplaatst. Er is dan geen hechting nodig. Soms wordt een ander kunstlensje gebruikt en kan het wel nodig zijn om een hechting te plaatsen. Het uiteindelijke resultaat van de operatie wordt hierdoor niet beïnvloed.
De oogarts opereert altijd maar één oog per operatie. Zo kunt u kort na de operatie bijna alles weer doen, omdat u nog voldoende zicht hebt met uw niet-geopereerde oog.

Na de operatie?
Na de operatie is het beter om enige dagen rustig aan te doen. Dat wil zeggen geen zwaar lichamelijk werk verrichten en niet sporten. Verder kunt u uw normale dagelijkse activiteiten gewoon hervatten. Slapen met een kapje ter bescherming van het oog is meestal drie weken nodig.

Wat voor lenzen?
Voordat de staaroperatie wordt uitgevoerd, moet de oogarts eerst met een oogmeting de sterkte van de te implanteren lens vaststellen. Ook zal hij samen met de patiënt bekijken welke kunstlens er gebruikt gaat worden. Was hier vroeger weinig keuze in, vandaag de dag zijn er verschillende mogelijkheden. Zo kan er gekozen worden uit monofocale lenzen (waarbij na de operatie een leesbril moet worden gebruikt) of het nieuwste dat de moderne technologie momenteel te bieden heeft, een multifocale lens, dit is een nieuw type kunstlens, waarbij brilgebruik meestal niet meer nodig is.

Dr. W.W. Mol is huisarts te Curaçao

MONUMENTAAL

Willemstad staat sinds 1997 op de Werelderfgoedlijst. Volgens VN-organisatie Unesco is het historische gedeelte van de stad een Europees-koloniale erfenis van grote waarde die de organische groei van een multiculturele samenleving gedurende drie eeuwen laat zien. Helaas is niet elk pand in opperbeste staat. Een aantal gebouwen op de Monumentenlijst is recent bezweken onder een forse regenbui die hen het laatste zetje gaf om in te storten. Maar er zijn ook succesverhalen: monumenten die mooi opgeknapt zijn en waar mensen werken, wonen, leven.

Thuishaven voor de ‘flying lawyers’

“Iedere maal als ik van een zakenreis terugkom en dus van het eiland af ben geweest, is het keer op keer weer een ware thuiskomst als ik het kantoor betreedt”, aldus Kimberley de l’Isle, de senior associate van het advocatenkantoor ‘VanEps, Kunneman, VanDoorne’ over het monumentale kantoorpand.

Tekst: Marija Stojanovic Foto’s: Ken Wong

Het herenhuis, gevestigd aan het Julianaplein 22, staat in ‘fysieke’ verbinding met het pand op nummer 20, en kent een rijke historie. Het staat op de lijst van beschermde monumenten.

De l’Isle die bijna 10 jaar in dienst is van het advocatenkantoor en op Curaçao is gevestigd, komt zelf van het zustereiland Aruba. Ze bewondert de inspanningen van Curaçao om de monumentale panden te behouden en op de beschermde lijst te plaatsen. “Het is zo mooi om te zien dat men op het eiland de culturele en historische waarden van monumenten wil behouden. Begrijp me niet verkeerd, ik ben natuurlijk enorm trots op Aruba, maar daar heeft men helaas behoorlijk wat panden tegen de vlakte gegooid waarvoor in de plaats nieuwe gebouwen zijn verrezen, wat natuurlijk jammer is.”

Vrouwvriendelijk

Ondanks het feit dat het gebouw uit 1850 stamt, is het van alle moderne gemakken voorzien en wordt het “bovendien als een zeer vrouwvriendelijke werkomgeving ervaren”, zo voegt De l’Isle toe. In 2011 won het advocatenkantoor de prijs van de Stichting Vrouwennetwerk Curaçao voor het meest vrouwvriendelijke bedrijf op Curaçao. “Het kantoor is zelfs uitgerust met een kolfkamer voor moeders. Lange tijd waren er meer vrouwelijke advocaten in dienst wat nu iets meer in balans raakt door de aanwezigheid van mannelijke collega’s”, grapt De l’Isle.

Uitstraling historisch pand

Aan de gevel van het pand op nummer 22 aan het Julianaplein prijkt het logo van VanEps, Kunneman, VanDoorne. Het pand is in het bezit van de Stichting Monumentenzorg. Dit gebouw staat in directe verbinding met het pand op nummer 20 dat eigendom is van het advocatenkantoor zelf.

“De Stichting Monumentenzorg heeft daadwerkelijk een prachtige renovatieklus afgeleverd waarin wij inmiddels 20 jaar geleden onze intrek namen ten tijde dat de omliggende herenhuizen nog in behoorlijk vervallen staat waren. Ik ben ervan overtuigd dat het opknappen van het pand een positieve impuls voor de omgeving heeft gegeven. We zien nu immers dat het merendeel is opgeknapt en dat ook andere advocatenkantoren en zakelijke ondernemingen voor dergelijke panden kiezen. Het straalt natuurlijk toch wel wat uit zo’n historisch pand”, aldus een trotse Randolph van Eps.

Vrouwe Justitia

De buitenkant van het gebouw doet aan het verre verleden denken. Het contrast bij het betreden van het kantoor kan dan ook niet groter. De verwachting van een stoffig interieur gedomineerd door donkergekleurde houten meubelstukken wordt geheel ontkracht. Het strakke, moderne, witte interieur laat een opvallende indruk achter. Van Eps loopt na de ontvangst, met ferme pas voorop waarop hij pauzeert in de gang bij een kunstwerk uit glas. Het manshoge kunstwerk is gemaakt met groot oog voor detail. De vormen vloeien in verschillende kleurschakeringen in elkaar over en onthullen zo een vrouwelijke gedaante. Het beeld licht op als een paar zonnestralen van buitenaf het glas ‘raken’. “Voor zover ik weet, is dit de grootste vrouwe Justitia uitgevoerd in glas. Mijn tante, Bernadette van Eps, die beeldhouwster is heeft daar in Nederland behoorlijk wat werk aan gehad. Vanwege de afmeting moest het glas namelijk speciaal worden gegoten”, aldus Van Eps met een glundering in zijn ogen.

“We achten onszelf, als advocatenkantoor, qua technologische toepassingen toch als zeer vooruitstrevend”, aldus Van Eps op het moment dat hij de vergaderzaal binnengaat. De ruimte huisvest een enorme ovale tafel met comfortabele stoelen en aan de muren hangen twee grote schermen bedoeld voor video-conferencing. “Aangezien we meer dan 35 advocaten en in totaal 75 werknemers in dienst hebben verdeeld over de vestigingen binnen het Nederlands Caribisch gebied - de ABC-eilanden, Saba, St. Maarten, St.Eustatius - en het kantoor in Amsterdam, is dit voor ons de ideale oplossing geweest”, aldus Van Eps die onmiddellijk een demonstratie geeft. In een luttele seconde wordt er contact gelegd met het kantoor op Bonaire. Er wordt een luchtig babbeltje uitgewisseld met advocaat Mark Kater die op Bonaire werkzaam is. “Ondanks het feit dat we over zoveel plekken verdeeld zijn is er sprake van een grote eenheid. We zijn ‘one firm’ ofwel één kantoor, dit mede dankzij dit systeem”, aldus Van Eps. De eenheid van het kantoor wordt letterlijk uitgebeeld bij de receptie, waar op de muur de afbeeldingen van alle 75 werknemers, van alle vestigingen, te zien zijn.

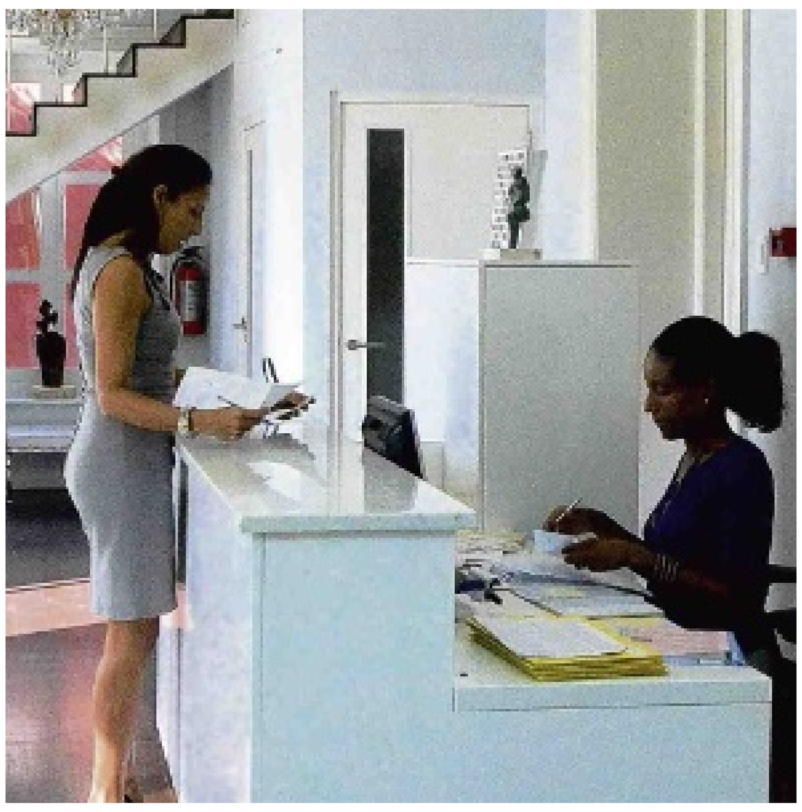

Flying Lawyers

Het advocatenkantoor wiens uitvals- en kennisbasis op Curaçao ligt waar ongeveer 22 advocaten en 45 werknemers in totaal werkzaam zijn, bedient de kleinere markten van de overige eilanden. Voor de regio geldt het beleid dat de advocaten ter versterking van de overige teams, geheel kosteloos naar de eilanden afreizen. “Deze dienstverlening wordt hoog gewaardeerd, omdat het op veel eilanden soms aan hoogwaardige specialistische juridische kennis schort. Verder moet men niet vergeten dat er binnen kleinere gemeenschappen vaak behoefte is aan onafhankelijk juridisch advies”, aldus De l’Isle die al lachend toevoegt dat deze dienstverlening niet voor Europa geldt. Van Eps legt uit dat het advocatenkantoor, door het bovengenoemd totaal aantal werknemers, ‘zich als grootste in de regio mag prijzen’.

Historie

Het herenhuis dat geheel binnen de typische stijl van de 19e eeuwse Scharloo-huizen is gebouwd, ligt met de voorzijde aan het Julianaplein dat vroeger ‘bo’i palu’ (onder de boom) werd genoemd. In 1900 ging het huis in eigendom over van Sarah Fereira Brandao, de weduwe van Jeosuah Naar, naar haar dochter Idela Naar en haar echtgenoot Moses Levy Maduro. Hun dochter Rebecca trouwde in 1908 met Salmon Nordechay Levy Maduro, ‘Momon Guigi’ genoemd. Na het overlijden van Rebecca’s ouders nam het koppel hun intrek in het pand. In het herenhuis is een voortuintje ingesloten door een houten reling dat ondersteund wordt door pilaren met geometrische decoraties. Het terras kenmerkt zich door grijze en witte marmeren tegels die ooit uit het Italiaanse Carrara geïmporteerd werden. In die tijd waren deze tegels zeer geliefd.

‘Lift’

Het pand dat een bijna vierkante voorgevel heeft, heeft op de verdieping een balkon dat geflankeerd wordt door ramen en gekroond wordt door een fronton. De kroonlijst is versierd met een medaillon. Naar verluidt zou Momon Guigi zo zwaarlijvig zijn geweest dat er om deze redenen in de jaren dertig een lift in het pand is aangelegd omdat hij moeite had met traplopen. In deze periode vond ook de verbouwing plaats waarbij een terras aan de achtergevel van het huis met Ionische kolommen werd toegevoegd. “Overigens maakt het personeel nog steeds dankbaar gebruik van de lift”, aldus Van Eps die grappend toevoegt dat het gebruik van de lift vandaag de dag - in een cultuur waarbij lichaamsbeweging steeds belangrijker wordt - nog steeds populairder is dan traplopen.

Pro Bono-stichting

Het advocatenkantoor heeft in 2009 de ‘Pro Bono VanEps Kunneman VanDoorne’- stichting opgericht die als doelstelling heeft om pro bono juridische diensten te verrichten voor kansarme personen en non-profit stichtingen, beginnende kleine ondernemingen en andere kleine zaken. Verder heeft het als doelstelling om wetenschap, onderwijs, sociale opvoeding en cultuur in de Cariben te ontwikkelen en te promoten. Een paar voorbeelden van de werkzaamheden van de stichting zijn: Het opstellen van een overeenkomst, die het gebruik van een sportveld betrof tussen een softbalvereniging en de overheid, het bijstaan van het Prinses Wilhelmina Fonds met het opstellen van contracten voor het gebruik van het beeldmerk en het leveren van advies aan Pro Monumento op juridisch vlak. Zo heeft de stichting, vrij recent, kunnen voorkomen dat de bioscoop Cinelandia in Punda zou worden gesloopt zonder dat Pro Monumento als belanghebbende zou worden gehoord. Ook neemt één van de bestuursleden van de stichting zitting in het bestuur van de CliniClowns.

Huis voor ‘Pomchi’

Behalve voor tal van Pro Bono-projecten, heeft de stichting zich in 2009 ingezet om een nieuw huis voor Johanna Cratsz, in de buurt van het Julianaplein en de Penstraat beter bekend als ‘Pomchi’, te realiseren. Nadat zij vanuit huis 30 jaar lang de buurt had voorzien van zelfgekookte lunchmaaltijden en broodjes, moest zij op 74-jarige leeftijd een ander onderkomen zoeken omdat de huisbaas het huis voor zichzelf wilde. Noodgedwongen moest zij haar vertrouwde omgeving verlaten om een tijdelijk onderkomen bij haar dochter te vinden.

De buurt, waaronder de Pro Bono-stichting en het architectenbureau IMD Design, trok zich het lot van de ‘buurvrouw’ aan. Op initiatief van architect Anko van der Woude en met behulp van Monumentenzorg, werd de garage van het advocatenkantoor omgetoverd tot een huisje voor ‘Pomchi’. Als ze geen last van haar rug heeft, verkoopt ze nog steeds eten. “Ik heb twee jaar geleden een rugoperatie moeten ondergaan en soms heb ik zo’n last van m’n rug dat ik maar blijf lopen. Want als ik ga zitten ben ik bang dat ik niet meer op kan staan.”

‘Leven, laten leven en overleven’

De fijne balans tussen mens en natuur, het terug moeten gaan naar je roots, het leren roeien met de riemen die je hebt, het leren tevreden te zijn met ‘less is more’, dit alles en meer, ervoer Bob Schuringa toen hij als Shell-arts ging werken in Gabon, gelegen aan de westkust van Centraal-Afrika en in Oman, op het Arabisch schiereiland. Gefascineerd begint hij aantekeningen te maken hetgeen uiteindelijk resulteert in een debuut-uitgave van zes geromantiseerde semi-autobiografische verhalen met de titel ‘Verhalen uit Gabon, Oman, Curaçao’.

Tekst: Verele Ghering Foto’s: Ken Wong

Wie is Bob Schuringa? Schuringa werd in Indonesië geboren en woonde daar tot 1959. Hij studeert vervolgens medicijnen in Groningen en loopt co-schappen op Curaçao. Hij begint aan de opleiding chirurgie in Deventer, maar stopt omdat hij zich te benauwd voelt tussen de vier muren van een ziekenhuis, hij wil liever meer zien en bovendien, Curaçao trok. Na de tropenopleiding onder meer in Zwolle, keert hij terug naar Curaçao, waar hij eerst gaat werken als chirurgisch assistent van dr. Martis en vervolgens voor de Shell, die hem in 1981 uitzendt naar Gabon (Yenzi), Oman en nogmaals naar Gabon (Port Gentil). In 1991 komt hij naar Curaçao terug. Uit zijn verhalen komt duidelijk naar voren dat hij een arts is die geëngageerd in de wereld staat en bovenal een scherpzinnige en gevoelige getuige is van de gemeenschap waarin hij leeft. Hij is als het ware cultureel nieuwsgierig naar de achtergronden van de patiënt die hij te zien krijgt. Hij verwondert zich erover en voelt de drang dit te delen met anderen. Het artsenberoep leent zich natuurlijk bij uitstek hiervoor, echter niet iedere arts heeft deze capaciteiten. Heel veel artsen zijn ook schrijver geworden en er beroemd door geworden. Om er een paar te noemen: Jan J. Slauerhoff (1898-1936), Simon Vestdijk (1898-1971, genomineerd voor de Nobelprijs voor Literatuur), de beroemde Franse arts-schrijver Céline (1894-1961) en Anton Tsjekov (Rusland 1860-1904). Lokaal niet te vergeten Cola Debrot (1902-1981) en Chris Engels (1907-1980) die overigens in bedekte termen voorkomt in het enige verhaal dat zich op Curaçao afspeelt.

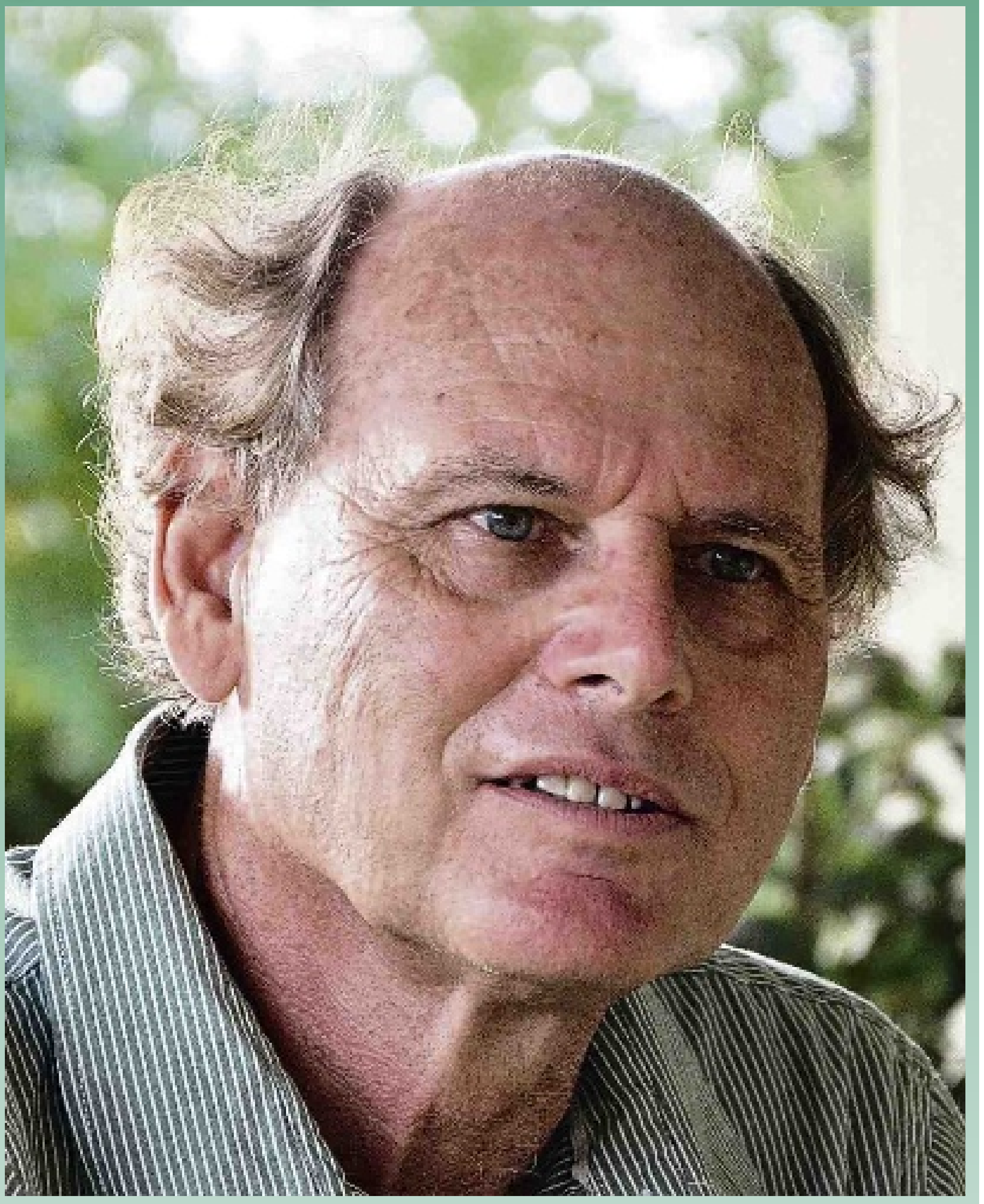

Tijd en ruimte

De volgorde van de zes verhalen is puur toeval. Het eerste verhaal ‘Het achtste graf’ speelt zich af in Gabon. Het verhaal opent met ‘De ‘Fuyard’, een 10,5 meter lang zeiljacht, voer behoedzaam de baai bij Port Gentil in. Met enige verbeelding waren de resten van de oude vuurtoren en de olieterminal nog te onderscheiden. Een bruinverroeste massa, opgeslokt in het door mist slordig ingepenseelde decor van het alles overwoekerende oerwoud. Een bruine, grijsgroene vage vlek op het canvas van de schilderachtige baai.’ Het verhaal wordt in de verleden tijd verteld door een alwetende verteller die niet nadrukkelijk aanwezig is, want hij richt zich nergens rechtstreeks tot de lezer. Zijn alwetendheid blijkt uit zijn kennis van de gevoelens en gedachten van alle personages en de situaties in het land. Het verhaal gaat over een ex-Shell-arts, Paul, die na omzwervingen terugkeert naar een door een virulent virus uitgestorven Gabon. Paul voelt zich eenzaam en machteloos. De wreedheid van zowel de natuur als de mens komt hier sterk naar voren. De natuur maar ook de mens is op zichzelf maar ook op elkaar aangewezen. Beide trachten te overleven in een bestaan waar tijd niet op de voorgrond treedt. Een constante strijd eigenlijk waarbij mens en natuur elkaars gelijken zijn. In het tweede verhaal ‘Het hoogste Punt’ wordt in Oman een wadi-trip beschreven naar de Jabal Shams (een gebergte in het noordoosten van Oman). In ’De Vlucht’ - een verslag over de gebeurtenissen tijdens de opstand van 1989 in Gabon - zijn we weer even terug in Afrika. ‘Ras Al Hadd’ is een verhaal over een tocht naar het schildpaddenstrand in Oman. In het laatste verhaal ‘De tweeling van Hélène’ overleeft een pasgeboren tweeling de gecompliceerde bevalling en ontkomt ook aan de ban van de Zwarte Magie die dicteert dat tweelingen gedood moeten worden bij geboorte daar er één altijd door de duivel ‘gemaakt’ is en niet bekend is welke tenzij het te laat is. Het enige verhaal dat zich op Curaçao afspeelt is ‘Het Kind van Landhuis Ronde Klip’. Het is wel het langste verhaal. Titia Aggenbach ontdekt op Curaçao op een heel mystieke wijze haar rol in de legende van Landhuis Ronde Klip. Prachtig wordt je meegenomen in de magie van dit verhaal. Schuringa weet hier iets literairs neer te zetten met de meest ontroerende beschrijvingen. Ik hoop dat Schuringa zich aan meer verhalen over Curaçao gaat wagen, want de lezer hier zal er helemaal in mee kunnen gaan. Ook zou het niet springen van Gabon naar Oman en terug in de volgorde van de verhalen mijns inziens een beter inzicht geven in de lokale situaties van die landen. Alleen het 2e en 5e verhaal zijn in de tegenwoordige tijd en in de ik-persoon geschreven. Ik spreek de hoop uit dat Schuringa meer verhalen in de ik-persoon gaat schrijven, omdat hij een meester is in het oproepen van prachtige beelden waarmee de lezer zich kan vereenzelvigen.

Oman

In Oman treft Schuringa een land van uitersten aan: een sprookje met pracht en praal met een goud randje in de grote steden maar middeleeuws daarbuiten. Het doorgronden van zo’n land met de Arabische cultuur blijft moeilijk, vertelt Schuringa. Ondanks deze moeilijkheid, neemt hij ons meeslepend mee in zijn beschrijvingen. Wel is voelbaar dat Schuringa teveel zijn best doet om de verhalen niet al te biografisch over te laten komen. Hopelijk laat hij deze angst varen in zijn volgend werk, want hij beschrijft de magische wereld voortreffelijk, dus het is niet belangrijk of het wel of niet semi-autobiografisch is.

In alle verhalen komen liefde, hoop, geloof en vriendschap prominent voor. De plaats van handeling verschilt uiteraard per verhaal. Het gaat vooral over de mens en hoe deze staat in de natuur of maatschappij en hoe de veranderende omstandigheden de harmonie aantasten. Hij laat het dagelijks (over)leven spannend zien en hoe mensen ondanks de verschillen altijd het evenwicht naarstig blijven zoeken en hopen te vinden. Schuringa kreeg de kans om van de Arabische en Afrikaanse cultuur te proeven en daardoor begrip te krijgen voor de veelal moeilijk te bevatten en soms onbegrijpelijke rites en waarden. Zelf zegt hij daarover dat het zijn visie op de wereld en de mensheid volledig heeft veranderd. De vertroebeling door de dwangmatige - uit angst geboren - drang naar behoud van wat is, het blind vastbijten in de status quo of het verlangen naar nog meer materieel gewin wordt helemaal op losse schroeven gezet door deze ervaring, legt Schuringa uit. Gefascineerd door de barheid en soms moordende natuur en de fragiele balans in het schijnbaar tijdloze in die omgeving, deelt hij met ons zijn ervaringen in geromantiseerde vorm in deze debuut-uitgave. ‘Verhalen uit Gabon, Oman, Curaçao’ is te koop bij de lokale boekhandels.

Uitgever is Free Musketeers,www. musketeers. nl, ISBN 978-90-484-2314-9.

Culturele Agenda

‘Cambio di Horizonte’

‘Fundacion Arte Pro Arte (Farpa)’ uit Aruba nodigt, in samenwerking met Teatro Luna Blou, een ieder uit om naar het Arubaanse theaterstuk ‘Cambio di Horizonte’ te komen kijken op 29 juni om 20.00 uur en op 30 juni om 16.00 uur in La Tentashon. De entree is 20 gulden.

‘Cambio di Horizonte’, maakt gebruik van multimedia en is erg innovatief. Zij staat onder leiding van Amy Lasten. Het stuk gaat over ‘migratie’ en de consequenties voor onze eilanden. Van de ene kant is er de strijd om het behoud en aan de andere kant is er de migrant die vecht voor een betere toekomst. Hoe behandelen we onze migranten? Is Aruba wel zo’n ‘One happy Island’?

Een pas getrouwd stel, Dushi, die geboren is op Aruba, en haar latino-man Edmar Tuma, wonen rustig op Aruba, totdat zij een brief ontvangen van de moeder van Edmar met het bericht dat zij met twee broers naar Aruba komt. Maar Dushi en Edmar wonen in een klein appartement, dus hier beginnen de problemen al meteen! Amy Lasten, die op Curaçao geboren is en opgegroeid op Aruba, hoopt dat dit theaterstuk de situatie goed weergeeft en dat er gezocht wordt naar een goede balans om met elkaar te wonen met respect naar elkaars cultureel erfgoed. Het is een eer voor Amy Lasten om dit stuk hier te mogen presenteren. De acteurs zijn Jhon Freddy Montoya, Majorie Vermeer-Luidens, Madeleine Kelly, Mirto Tromp, Zuleika Coffie en John Lopez; de schrijfster is Nicoline Nagtzaam; voor het decor zorgt Ronald Tromp, de muziek is van Wilfred Weert en Ryan Oduber.
Is de situatie op Curaçao anders? Komt u zelf kijken om hierover te kunnen oordelen!

‘Franje van Oranje’

De expositie ‘Franje van Oranje’ in Landhuis Bloemhof is verlengd tot 15 juli.

Om de troonswisseling en de betekenis van de monarchie door de ogen van de kunstenaar te laten zien, organiseert Landhuis Bloemhof een groepsexpositie. De kunstenaars waren ook uitgenodigd om een passende naam te bedenken voor deze koninklijke expositie. Uit de vele creatieve inzendingen is de winnende titel ‘Franje van Oranje’ verkozen, die door Evelien Sipkes is bedacht. In deze expositie doen zowel kunstenaars die al langer een band hebben met Bloemhof als enkele amateurs, debutanten, mee die speciaal uitgenodigd zijn nieuw werk in te leveren. In totaal doen er 27 kunstenaars mee met een breed scala aan materiaal. De kunstenaars zijn Annemieke Dicke, Babs de Brabander, Ariadne Faries, Ans Mezas-Hummelink, Brigitte Wawoe, Ellen Spijkstra, Evelien Sipkes, Garrick Marchena, George Struikelblok, Gloria Luz de Waal, Goilo Brothers, Gwen Anderson, Julie Kooyman, Krista van der Meijden, Margo Nelissen, Marianne Faydherbe, Marjon Wegman, Martie Genger, Michèle Russel-Capriles, Myrna Moreno, Nicoline Winkel, Philippe Zanolino, Rubina Welvaart, Saida Hernandez, Serena Israel, Tanya Haynes en Wigberto Lopez.

Landhuis Bloemhof is zeer verheugd met het grote aantal en de diversiteit van de ingezonden werken, waarin de kleur oranje centraal staat. U bent allen uitgenodigd om de expositie te bezoeken.

Nieuws op cultureel gebied? Stuurt u uw info zo spoedig mogelijk naar agenda.cultuur@gmail.com

Heeft Elis Juliana Curaçao verlaten?

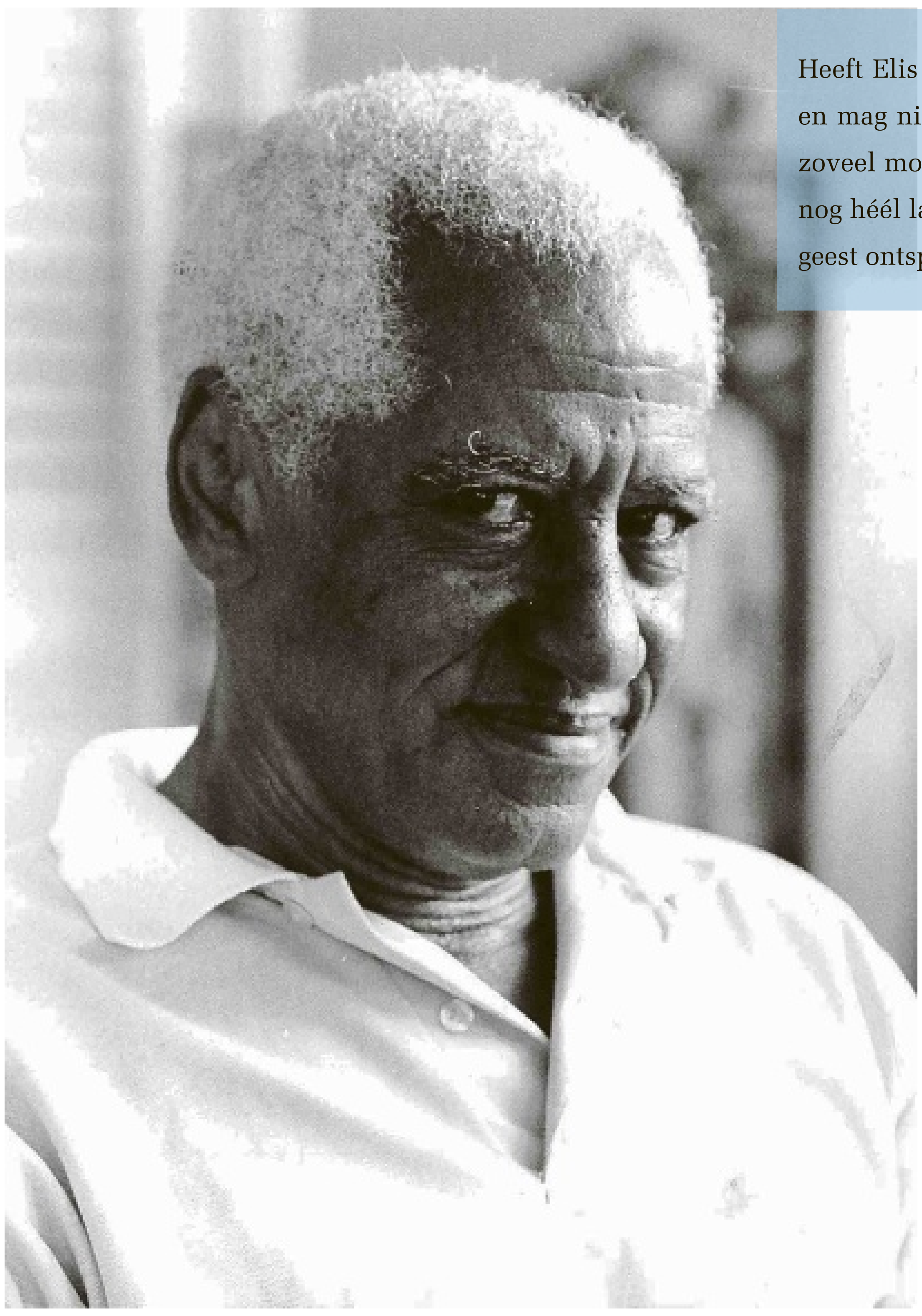

Heeft Elis Curaçao verlaten? Het antwoord op deze vraag kan en mag niet anders dan ontkennend luiden. Elis Juliana heeft zoveel moois nagelaten dat de mensen van zijn land nog lang, nog héél lang zullen kunnen putten uit datgene wat er aan zijn geest ontsproten is.

Tekst: Fred de Haas

Elis was een ernstig mens. Je ziet hem zelden lachend op een foto staan. Had zijn moeder hem niet geleerd dat je mensen die altijd lachen met gepast wantrouwen moest bekijken? Zeker, maar dat zou hem niet beletten met een binnenpretje en een milde, nauwverholen glimlach het wel en wee van het Curaçaose volk, zijn volk, te aanschouwen en van commentaar te voorzien.
Hoewel Elis Juliana eerlijk was in zijn kritiek zorgde hij ervoor dat niemand zich beledigd hoefde te voelen door wat hij zei. Daarin onderscheidde hij zich van zijn dichterlijke evenknie Pierre Lauffer voor wiens scherpe tong de mensen toch wat bangig waren.

Wat Elis zo bijzonder maakt en wat hem onderscheidt van andere dichters is het onweerlegbare feit dat hij in zijn werk niet zozeer met zichzelf bezig is als wel met de Ander. Met de Ander, die hij iets wilde leren, die hij een hart onder de riem wilde steken, die hij op zijn donder gaf als het moest, ongeacht rang of stand, die hij wilde leren dat de Curaçaose geschiedenis niet een geschiedenis is van kolonialen en aangepasten, maar op de eerste plaats de geschiedenis van een volk dat honderden jaren geleden van huis en haard verdreven was en zich moest zien te redden op een eiland waar het nog nooit van had gehoord. Met als enig bindmiddel een aan het Portugees ontsproten taal, het Papiaments, en vergezeld van flarden Afrikaans cultuurgoed dat door de blanke overheerser, deels uit angst en deels uit een misplaatst superioriteitsgevoel, eeuwenlang verguisd zou worden.
Het is de verdienste van Elis dat hij kans heeft gezien van die nood een deugd te maken. In het Spaans zegt men dit zo beeldend: ‘hacer de tripas corazón’ (van ingewanden een hart maken).
Aan het ontwerp van zo’n hart heeft Elis een heel leven lang gewerkt en hij heeft het gevormd uit de elementen die hij vond in de cultuur van zijn volk. Hij zou zijn moedertaal tot grote hoogte brengen en het Curaçaose volk juwelen van gedichten en verhalen in het Papiaments schenken, verhalen en gedichten die hij met zijn sonore stemgeluid tot onnavolgbaar leven zou brengen.

Maar luisterde zijn volk ook naar wat hij in wezen te zeggen had? Of wilde het alleen maar worden betoverd door die welluidende klanken?
Juliana was er daar zelf niet al te optimistisch over. Toch bleef hij, als een goede schoolmeester, steeds wijzen op de weg die naar het betere zou kunnen leiden. Maar daarvoor was het nodig dat iedereen de handen uit de mouwen stak. Hij aarzelde dan ook niet om commentaar te leveren als de mensen in dit opzicht in gebreke bleven. Wilden ze weten wat hun probleem was? Nou, dat zou hij het hun vertellen: ‘nan ta floho, malkriá, nan ke biba bida dushi, blo papia, zundra, reklamá... sin ta move ni sikiera un pida dede pa trabao’ (ze zijn lui, slecht opgevoed, ze willen een lekker leventje leiden van kletsen, schelden en eisen stellen... zonder een vin te verroeren). Ook dát was Elis. En je hoefde ook niet bij hem aan te komen met schijnheilige praatjes. Hoe moeilijk het ook is om de waarheid onder ogen te zien, kom ermee voor de dag en wèg met het gezegde ‘Berdat no ta haña stul pa sinta’ (de waarheid krijgt geen stoel om op te zitten)!

Ook de politiek krijgt ervan langs. Volksverlakkers en oplichters zijn het met hun mooie praatjes. Juliana houdt iedereen een spiegel voor: de geestelijkheid die via de godsdienst het volk eronder houdt, de moeders die in de opvoeding de jongens voortrekken boven de meisjes, de ‘liefde’ van de zoons voor hun moeder die groter lijkt dan ie in werkelijkheid is...

Zijn we van binnen niet arm en hebben we aan de buitenkant niet slechts een hoop poeha?

Maar Elis is vooral mild. Hij begrijpt zoveel. Hij begreep de oude mensen die nog steeds met de angst en onzekerheid leefden die zij in de slaventijd hadden verinnerlijkt, de slaventijd, waarover zij liever niet spraken, in tegenstelling tot wat er gebeurt in onze tijd, waarin iedereen zich laat meevoeren op de vleugels van de waan van de dag en het jaar en zijn zegje doet over de slavernij omdat het immers 150 jaar geleden is dat de slaven ‘vrij’ zijn geworden... Voor Elis en voor vele - bewust levende - anderen was de slaventijd altijd al aanwezig. Af en toe dook die tijd op in de verhalen die hij optekende, samen met zijn grote vriend Paul Brenneker, uit de mond van de ouderen: ‘katibu ta galinja, mi mama, katibu ta galinja, hm.’ (slaven zijn net kippen, mama, net kippen, hm...).
In 2003 schreef hij: ‘wat nog maar een paar eeuwen geleden is gebeurd en wat ik, zelf afkomstig uit Afrika, nooit zal kunnen vergeten en wat tot op de dag van vandaag mijn bloed vergiftigt, is de vernedering die Europese piraten - men leze: ook de Hollanders - de gekochte, gestolen of gevangen slaven hebben doen ondergaan door hen met een letter te brandmerken met gloeiend ijzer op de kust van Fort Elmina’.
Elis Juliana was een bewust levend mens. En hij was niet haatdragend. Hij was niet uit op een mentale afrekening met de oude kolonisator die zich nauwelijks bewust was van wat er zich in het verleden had afgespeeld.

Elis is dood. Ongetwijfeld zullen er artikelen komen waarin zijn verdiensten voor de kunst en de literatuur breed worden uitgemeten. Vooral zijn ritmische gedichten zullen weer eens duchtig worden afgestoft en voorgedragen. Terecht.
Maar ik denk dat Elis - ondanks de waarschuwing van zijn moeder - een lach van blijdschap op zijn vergeestelijkt gelaat niet zou kunnen onderdrukken als hij zou zien dat zijn volk begon na te denken over zichzelf en over de houding die het tegenover de Ander zou moeten innemen. Een houding die Elis zijn leven lang heeft voorgeleefd. Als mens, als gentleman, als kunstenaar.

Elis bleef zijn humor tot het laatst toe behouden.

Het was in de maand juli van het jaar 2012, dat Elis zijn dochter Magali een handgeschreven gedicht liet brengen naar Lucille Berry met het verzoek om het in de computer op te slaan en het voor te dragen op zijn begrafenis. Kort daarna zei Lucille tegen Elis: ‘hoe weet jij nu wie er het eerst gaat?’ Elis zei: ‘wacht nou maar op me tot die dag’. Waarop Lucille antwoordde: ‘maar ze gaan lachen als ik dit voorlees!’
‘Dat is precies de bedoeling’, antwoordde Elis.

Het gedichtje zelf is een illustratie van hoe Elis was: eenvoudig, tevreden en verzoend met de onvolkomenheid van het bestaan. Geen Haiku die vaak de volkomenheid van de wereld in een notendop tracht te vangen, maar een Senriyu, dichtkunst van het volk, een genre dat zijn naam ontleent aan het pseudoniem waarmee de 18e eeuwse Japanse dichter Karai Hachiemon zijn verzen ondertekende: wilgentak. Even buigzaam, vasthoudend, eenvoudig en zacht als de rietstengel van Pascal. Als de pen van Elis Juliana.
U heeft het gedicht kunnen horen op zijn begrafenis. Het is gegaan zoals hij wilde.

Maar vrijwel niemand lachte.

Senriyu

Den mi bohio
mi ta felis ku den
kualke palasio.

Ami por subi
mi zamba for di ora
solo ta baha.

Henter anochi
mi por move bai-bini
na mi antoho,

sin stroba ningun
dama ni kabayero
riba nan kabai.

Drenta mi baño
hasi kuantu bochincha
ku mi deseá,

habri frishidèl
klap un mushi ‘bendita’
gloria mi kurpa,

pa porfin mi lèg
maske ta na madoa
te den mardugá.

Elis Juliana, yüli di 2012

Gedicht op z’n Japans

Wat ben ik toch gelukkig
in mijn huisje!
Ik hoef geen groot paleis.

Ik kan gaan liggen
als de zon
weer ondergaat.

De hele avond
kan ik redderen
wat ik wil,

ik stoor geen mens,
geen amazone en geen ridder
te paard.

Ik loop mijn badkamer in,
maak net zoveel lawaai
als ik zou willen,

ik doe de koelkast open,
neem dat ‘godzalig’ neutje,
sla een kruis.

Dan kan ik eindelijk rusten,
misschien alleen wat soezen
tot het ochtend wordt.

Vertaling: Fred de Haas

Letra

Chassagne
Op 27 mei overleed de in Haïti bekende dichter Raymond Chassagne (1924). Hij werd opgeleid als officier in het leger, maar toen hij kritiek uitoefende op François ‘Papa Doc’ Duvalier kwam hij na een politiek schijnproces in de gevangenis terecht. In 1959 mocht hij naar de Verenigde Staten vertrekken. Later vestigde hij zich in Montreal, Canada. Daar schreef hij over de contradicties in het werk van Aimé Césaire. Later promoveerde hij aan de McGill-universiteit met een dissertatie over Edouard Glissant. In 1979 keerde hij terug naar Haïti waar hij literatuur doceerde aan de universiteit. Hij voelde zich verwant met, zoals hij ze noemt, ‘paladijnen’ als Saint-John Perse, Léon Gontran Damas, Aimé Césaire en Édouard Glissant. Gemeenschappelijke vraag: “Hoe ontkomen we aan de langzame uitputting van hoop teneinde toch een manier te vinden om samen te leven op deze eilanden.” Hij publiceerde de bundels Mots de Passé (1976), Incantatoire (1996) en Carnet de Bord (2004). Daarnaast schreef hij essays over literatuur. ‘Éloge du paladin’ (2012) werd zijn laatste dichtbundel. Hierin zoekt hij aansluiting bij de troubadours uit de middeleeuwen, die met hun minneliederen het land rondtrokken, niet slechts om mensen te vermaken, maar ook om eenvoudige wijsheden over te dragen en mensen in hun eigenwaarde te bevestigen. Of hem dat met poëzie gelukt is, kan betwijfeld worden. Zijn taal is een ingewikkeld Frans, verweven met Patois,

Raymond Chassagne

vol met verrassende en verborgen symbolische betekenissen. Kern is het Haïtiaanse avontuur: de afbraak van de natuur, de ontbossing, de erosie, de klakkeloze bebouwing die geen ‘verstedelijking’ kan worden genoemd, de gevolgen ervan voor het bewustzijn van mensen dat eveneens dreigt te eroderen. Om in weerwil van dat alles toch een ‘samenleving’ te bouwen. Daartoe heeft hij niet alleen als dichter bijgedragen maar ook als leraar en als volksleraar die een bibliotheek oprichtte en mensen in het stadje waar hij woonde ‘leerde reflecteren’ en bovendien als vriend.
Het bericht over zijn overlijden in Haïti Libre getuigt daarvan.

Ars Poëtica

Proklamashon
(1 yüli 1863-2003)

Pa bondat di Reino
Ami Gran Poderoso
Sin remordimiento
Di kulpabilidat
Den Nigun ladronisia
Den negoshi humano,
Sin mi kurason bati
Ta regalá boso awe
Sin kobra un sèn chikí
Pa tur e bondat
Durante dos siglo,
Ku forsa inmediato
Boso LIBERTAT

Kòrda semper sí
Ku ta Yu boso tabata
I Yu boso ta keda
Te dia galiña Gueni*1
Saka djente di koper
Pone webu di oro
Den nèshi kolonial
Di kouchi hulandes

Elis Juliana
Hé Patu/Waggeleend
In de Knipscheer

Ik Oppermachtige Heer *
2 schenk jullie heden,
Uit de goedheid des harten
Van mijn Koninkrijk,
Zonder wroeging,
Zonder schuldgevoel
Over enig diefstal door ons begaan
In het menselijk bedrijf,
Zonder hartkloppingen,
Zonder ook maar één rooie cent
te vragen
Voor twee eeuwen
Tentoongespreide goedheid
Met ingang van nu
Jullie VRIJHEID

Vergeet nooit dat jullie Kinderen waren
En Kinderen zullen blijven
Tot de dag waarop de kinderen
Van de als kippen verhandelde slaven
Koperen tanden krijgen en
Gouden eieren leggen
In het koloniale nest
Van de Nederlandse kooi

Vertaling: Fred de Haas

*1 De Westkust van Afrika (van Senegambia tot het huidige Angola) werd in de tijd van de ontdekkingen en de slavenhandel ‘Guinee” genoemd. De mengtaal (Afrikaanse talen vermengd met Portugees en/of Spaans) die de tot slaaf gemaakte Afrikanen meenamen naar Spanje, Portugal en Latijns-Amerika werd in het spaans ‘guineo’ en in het Portugees ‘guene’ genoemd. Het woord ‘galiña’ (kip) verwijst naar de inhoud van een oud liedje dat vroeger door de Afro-Curaçaose bevolking werd gezongen: ‘katibu ta galiña, mama....’ (slaven zijn net als kippen mamma). ‘Galiña Gueni’ zijn dus de ‘kippen uit Guinee’, de Guene sprekende slaven.
*2 Verwijzing naar Koning Willem III (‘Shon Wimpie’) van Nederland. Gouverneur J.D. Crol van Curaçao sprak op 1 juli 1863 een menigte Afro-Curaçaoënaars toe die zich had verzameld op het plein van Fort Amsterdam. Hij feliciteerde de vrijgemaakte slaven met de ‘weldaad door de vaderlijke zorg des Konings U geschonken; opregt moogt gy U er in verheugen, maar gy moet U het voorrregt (sic!) ook waardig betoonen’. Het verzamelde volk zong uit volle borst: I toer e sjon nan koe ta goberná/Na tera di Hoelanda/Rekonosie na nan lo nos tá/Pe koos koe nan a mandá (We zijn nu o zo dankbaar/Aan al die hoge Heren/die nu Nederland regeren/Voor hun groots gebaar). Dit lied wordt bewaard in het Centraal Historisch Archief, Willemstad, Curaçao en is te vinden in Pa Saka Kara, Antologia di Literatura Papiamentu, p. 125 e.v. en in De kleur van mijn eiland, II Anthologie, p. 111 e.v.

Huntu Kòrsou

'Zijn zonder zicht'

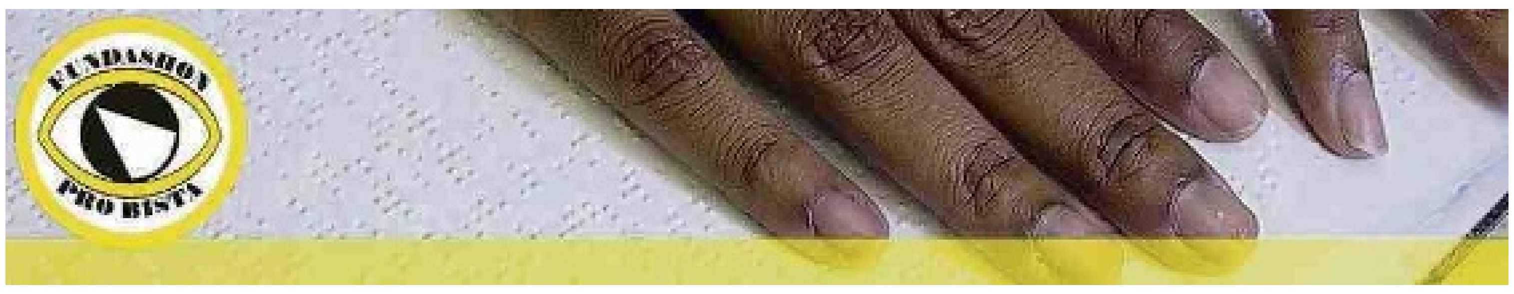

Met veel respect las ik het artikel van Daniel Miedema gelezen die eind vorig jaar besloten had om vier dagen lang geblinddoekt rond te lopen. Alleen maar om te ervaren hoe het is om blind te zijn.

Daniel Miedema ging vorig jaar vier dagen als blinde door het leven. Hij werd daarvoor deze maand door zijn school (KAP) tot held uitgeroepen.

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Middels deze actie vroeg hij aandacht voor de visueel beperkten onder ons. Dat hij zijn doel heeft weten te bereiken was te merken aan het resultaat. Miedema haalde namelijk met zijn project 2000 gulden op die gedoneerd is aan Stichting Pro Bista, de organisatie op Curaçao die zich bezighoudt met het ondersteunen van slechtzienden en blinden.

Nee, het lijkt mij niet niks om zo lang vrijwillig 'blind' te zijn. Als dochter van een moeder die slechts voor 10 procent kan zien, ervaar ik hoe 'anders' het leven voor haar is zonder zicht. Hoewel zij zelfstandig de boodschappen kan doen en een goed gehoor en geheugen heeft, is het voor haar geen vanzelfsprekendheid om lekker de auto te pakken en ergens naartoe te rijden om even te chillen. Zij heeft voor dit soort uitstapjes wel altijd begeleiding nodig. Steun van vrienden, familie en het blindencentrum waar zij bij is aangesloten in Nederland.

Daarom weet ik uit eigen ervaring hoe belangrijk organisaties als Pro Bista zijn voor mijn medeburgers zonder (of met beperkt) zicht. De begeleiding die zij krijgen is van onschatbare waarde en draagt bij aan een 'better quality of life' op persoonsniveau. Het creëert het gevoel van erkenning en dat je ondanks je beperking een volwaardige burger mag en kan zijn in de samenleving.

Pro Bista is ontstaan uit de 'Vereniging Nationale Blindenzorg' die in 1972 door het toenmalige ministerie van Volksgezondheid is opgericht. In 1999 veranderde de vereniging in Stichting Pro Bista. Al veertien jaar zet deze organisatie zich in voor de integratie en zelfredzaamheid van visueel gehandicapten op Curaçao en voor het verbeteren van de woon- en werksituatie van deze burgers.

Op ons eiland is Pro Bista een begrip en is nu niet meer weg te denken uit onze samenleving. Dit is dankzij de verschillende activiteiten die zij uitvoert die essentieel zijn voor het welzijn van slechtzienden en blinden. Met het computercentrum bijvoorbeeld kunnen cliënten cursussen volgen en advies krijgen van deskundigen, zodat zij zelfstandig gebruik kunnen maken van de computer. Ook verhuurt en verkoopt Pro Bista hulpmiddelen of zorgt ervoor dat haar cliënten via de juiste wegen deze kunnen aanschaffen. Voor de allerjongsten is er een speeltuin aanwezig waar zij veilig kunnen spelen. Degenen die lekker willen kletsen of spelen kunnen hun ei kwijt in de hiervoor bestemde recreatieruimtes. Middels de simulatiekamers, waarin een slaapkamer en keuken zijn nagebootst, wordt geoefend met cliënten om hun dagelijkse werkzaamheden zelfstandig uit te kunnen voeren. Zelfs aan de 'gewone' burger is gedacht. Met het 'Dinner in the Dark'-initiatief kunnen geïnteresseerden in het donker hun diner nuttigen, zodat zij kunnen ervaren hoe het is om als blinde door het leven te gaan.

Ik kan door blijven gaan met allerlei projecten die Pro Bista uitvoert om het leven van visueel gehandicapten sprankelender te maken. Maar ik denk dat u nu overtuigd bent van de kracht en het belang van deze organisatie. Een anker voor degenen in ons midden die zonder zicht gewoon zichzelf mogen zijn.

Meer informatie: www.probista.com

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die zich inzet voor een 'better quality of life' op Curaçao. Meer lezen over dit initiatief: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou .

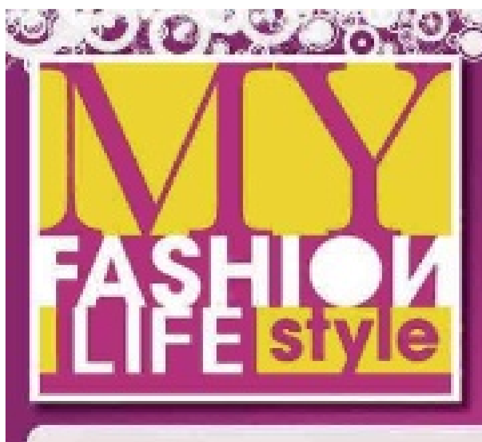

Saskia Fung Loij is oprichter en hoofdredacteur van www.myfashionlifestyle.com en eigenaar van pr-bureau 'People's Republic'. Ook is ze moeder van een 7-jarige zoon. Voor de Ñapa schrijft zij om de week een column over de laatste trends en ontwikkelingen op mode- en lifestyle-gebied op ons eiland.

Island girls en bikini's

Sinds ik op een tropisch eiland woon heb ik nog nooit zoveel verschillende bikini's gehad. Nu hoor je mij niet klagen want een island girl kan nooit genoeg bikini's hebben, maar het is steeds een uitdaging om origineel en leuk voor de dag te komen op het strand. Gelukkig is er een groot aanbod waar wij fashionable island girls uit kunnen kiezen.

Met de vele bikini-shops op het eiland is er genoeg keus voor iedereen. Wil je nu echt origineel zijn dan vlieg je naar Miami of bestelt je nieuwste liefde online. Laatst was ook ik op zoek naar een nieuwe bikini en ging met manlief op stap. Dames, hierbij tip nummer 1, nooit met manlief op bikini-jacht want voor hen is het enkel een lapje stof met print en wat touwtjes om de boel bij elkaar te houden. How little do they know!

Al staande in het pashokje draai ik me om, want de grote hamvraag is natuurlijk, maakt dit design mijn derrière niet groter dan hij in werkelijkheid al is? Na geconstateerd te hebben dat dat niet het geval was kwam de eerste hindernis. Gezegend met een cup D vallen helaas niet alle tops in mijn voordeel uit. Denken de designers daarbuiten dat alle vrouwen een bescheiden cup B hebben? Sommige tops bedekken welgeteld maar 1/3 van mijn cup D. Nu zie ik met eigen ogen dat voor sommigen de uitspraak less is more van toepassing is maar bij mij geldt, 'less is not done and not so classy' dus de zoektocht zette zich voort. Na diverse winkels en 30 sets verder vind ik dan ook pas de bikini die op mijn lijf geschreven is. Comfortabel, mooi design in een mooie legergroene kleur, lekker tijdloos. Ik vraag me af of het niet gelijk een goed idee is hetzelfde model in twee andere kleuren te kopen maar houd me toch in.

Blij met mijn geslaagde bikini-jacht rijd ik terug naar huis en al rijdend bedenk ik me dat het binnenkort weer tijd is voor de Fashion Week Swim-editie in Miami. Designers van over de hele wereld komen naar South Beach om hun nieuwste collectie beach wear te presenteren aan retailers en het showbizz- en fashion-publiek. Ik word enthousiast bij de gedachte, want Fashion Week Swim betekent op korte termijn nieuwe collecties in de bikini shops op het eiland.

Wat zullen de nieuwe trends worden? Welke kleuren gaan het helemaal zijn dit seizoen? Gaan we nog revolutionaire designs zien? Ja, een echte fashionista als ik kan erg enthousiast worden over de fashion week.

Thuis aangekomen leg ik mijn nieuwste aanwinst bij de rest van mijn persoonlijke collectie badkleding en kijk uit naar de eerstvolgende gelegenheid haar mee te nemen en kennis te laten maken met onze mooie blauwe heldere zee en onze heerlijke stranden.

Life is a beach and the ocean is where I belong!

PS. Dames, als laatste, onze bikini's zijn goed voor ons dus laten wij ook vooral goed voor ze zijn. Vergeet ze niet uit te wassen na een bezoek aan het strand, zout is killing voor de lycra. En was ze op de hand in plaats dat ze de marteling van de wasmachine moeten doorstaan. Met liefde en zorg bereik je ook met beach wear veel meer!

Happy weekend and enjoy the island life!

Love,
Sas

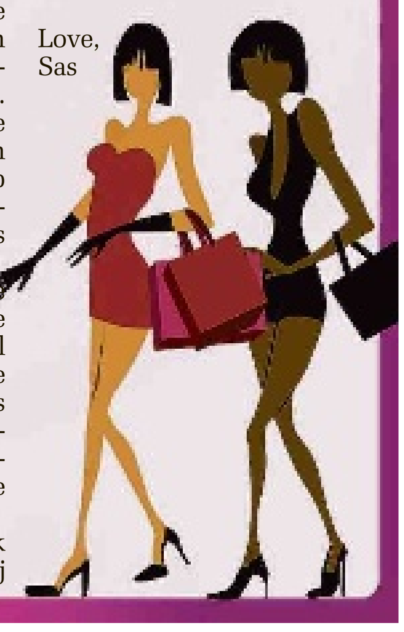

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Door innerlijke dwang gedreven; 8. beginsel; 11. op welke wijze; 12. gemalin van Aegir; 13. beroep; 14. geliefde van Zeus; 16. koeienmaag; 18. water (Fr.); 19. spil; 20. roeipen; 22. mannelijk dier; 24. erfelijkheidsdrager; 25. artikel; 26. bijwoord; 28. plaats in Noorwegen; 30. tennisterm; 31. viskaar; 33. duivenhok; 34. omlaag gaan; 36. halfaap; 37. keer; 38. dwaas; 40. bovendien; 42. rekenkundig vraagstuk; 45. god van de oorlog; 46. vleesgerecht; 48. kerkvorst; 50. fut; 51. vragend vnw.; 52. voorzetsel; 54. geplooide halskraag; 55. bezittelijk vnw.; 56. troefkaart; 58. papegaai; 60. dwarsmast; 61. Noach; 62. met ingang van; 64. oude Franse munt; 66. duo; 67. wijzigen.

VERTICAAL: 1. Aanwijzen; 2. uitroep; 3. zandheuvel; 4. spits uitlopende lap; 5. soort slee; 6. deel van een boom; 7. voorzetsel; 8. lage temperatuur; 9. persoonlijk vnw.; 10. vet voeren; 13. vaatwerk; 15. gehoororgaan; 17. uitroep van afkeer; 18. lof; 19. leger; 21. boogbal; 23. namiddagvoorstelling; 24. opening in een klokkentoren; 25. vis; 27. damesschoenen; 29. muzieknoot; 30. gang van een paard; 32. vochtig; 34. kledingstuk; 35. bitse terechtwijzing; 38. drang; 39. grond om een boerderij; 41. rivier in Siberië; 43. dwaas; 44. schaatsaccommodatie; 46. fris; 47. halsbont; 49. deel van een etmaal; 51. barenspijn; 53. gang; 56. kloosterlinge; 57. Russisch voor vrede; 59. tennisterm; 61. achter; 62. persoonlijk vnw.; 63. familielid; 65. bijbelse stad.

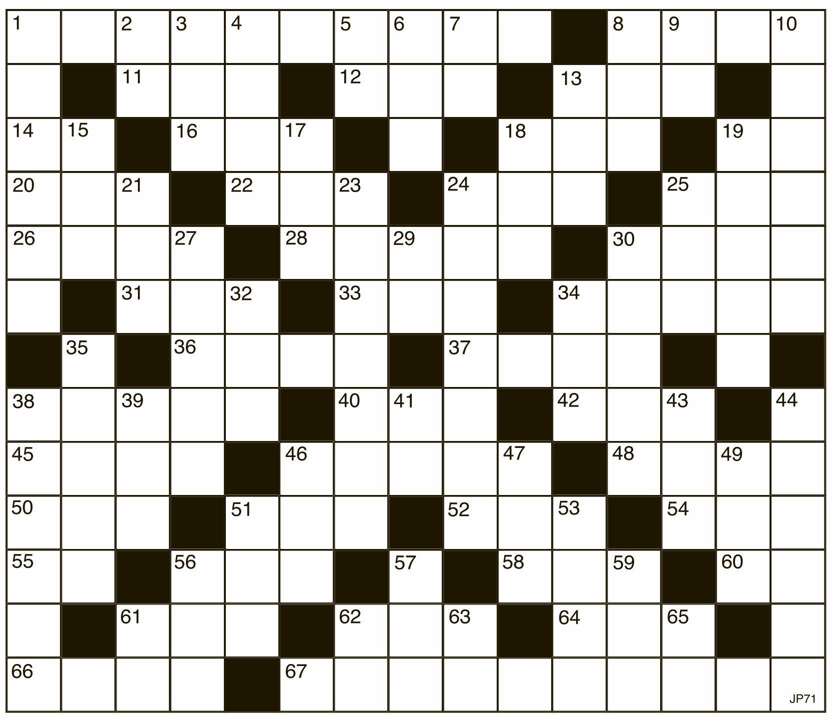

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Felipe A. Solagnier
Kamay 15-E
Aruba

R. Roosberg
Ledaweg 85
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

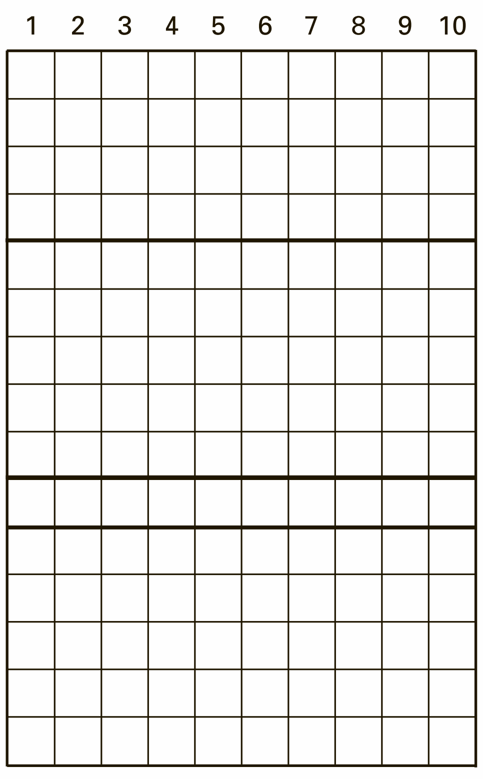

1. Europeaan, troep, vermaard;
2. soort paard, schermwapen, vrucht;
3. sluwheid, ambacht, het meest gaarne;
4. aroma, achteruit, dringend ;
5. vrucht, vlaskam, vrachtrijder;
6. dokter, herfstbloem, voelspriet;
7. overblijfsel, kubieke meter, verzoekschrift;
8. grondsoort, livreibediende, klokbloem;
9. mikpunt, dwalen, schietbaan;
10. bouwloods, geloofspartij, vogel

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

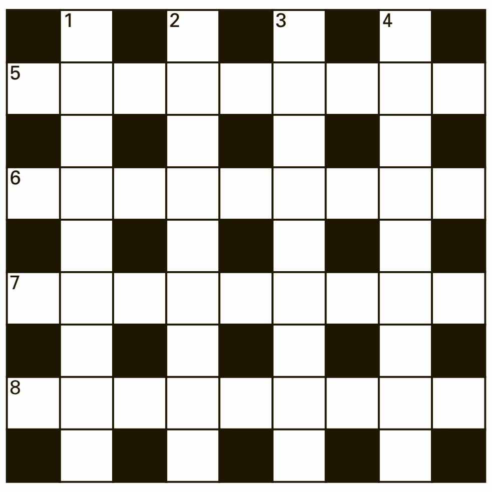

HORIZONTAAL:

5. Defensie komt terug uit het buitenland (7);
Opnieuw gevallen (6);
6. Geen uitzichtloze kant (6);
(Kleuren)reeks (8);
7. Rookbaal (6);
Kan men hiermee niet opsnijden? (6);
8. Nerveus dier (5);
Een afstandelijk meisje heeft het niet meer (7).

VERTICAAL:

1. Dier in een traag autootje (7);
Kritiek hebben op het biljart (5);
2. Zinnelijk warm (5);
Beroerd van het bewegen? (8);
3. Plan dat op tafel ligt (6);
Opgezet door een egel (7);
4. Zoveel geluid kan erin (6);
Aanleggen als de mobiele eenheid op de loop gaat (5).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

A	K	S	T	R	E	N	S	I	V	T	O	R
L	Q	N	C	N	P	E	E	J	P	I	L	S
O	U	U	F	H	I	O	O	T	N	F	E	N
K	T	I	A	B	O	T	D	E	T	D	F	I
G	N	R	M	T	S	O	M	S	O	U	R	Z
R	E	O	A	L	E	O	N	R	N	A	J	N
I	Z	B	O	A	R	R	T	H	A	E	D	E
V	E	T	A	D	K	K	R	L	E	O	L	G
I	E	T	G	K	E	D	E	A	L	I	E	E
E	J	A	N	L	V	K	L	G	R	E	D	T
R	D	L	E	A	A	O	R	E	A	I	D	C
S	L	M	A	H	D	A	R	Z	R	R	U	O
C	E	O	C	E	A	A	N	K	E	E	K	M
H	E	S	E	G	A	R	I	M	J	S	W	I
I	B	A	V	O	N	D	G	E	B	E	D	T
P	E	I	T	A	C	I	F	I	N	O	B	E

Aquaterrarium
Avondgebed
Beeldje
Bonificatie
Comite
Dagdromen
Dante
Dolgraag
Elektrode
Enfin
Gebakvorkje
Hemel
Jutten
Kola
Kudde
Lensdop
Mirage
Nerts
Oceaan
Rivierschip
Rotvis
Schakelaar
Schoonheid
Slipje
Tegenzin
Tolstoj
Wereldkaart
Zesde
Zombie

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

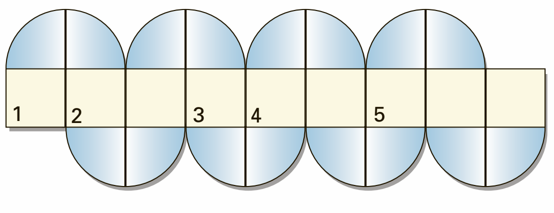

1. Levendigheid; **2.** lastig; **3.** september (afk.); **4.** schoepenrad; **5.** irriteren.

© Puzzelland/130629

SUDOKU

	8		6				4	2
9	4		8	5				
	6	1	3	2				8
			4		7	2		
	9			6				3
4		8	2		3			
1	3	5			2		7	
6							5	4
						9		

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

3	2	7	9	6	4	5	8	1
6	5	4	8	1	2	7	3	9
9	1	8	5	3	7	4	6	2
5	4	3	7	2	6	1	9	8
1	7	6	3	9	8	2	4	5
8	9	2	1	4	5	6	7	3
2	6	9	4	5	3	8	1	7
4	8	1	2	7	9	3	5	6
7	3	5	6	8	1	9	2	4

OPLOSSINGEN VAN VORIGE KEER

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Aspic; 5. sap; 8. niers; 12. deo; 13. rapsode; 16. lip; 17. ai; 18. duro; 19. loop; 21. te; 22. gnoe; 24. eruit; 26. abel; 28. pet; 30. eis; 31. ira; 32. openen; 35. blazen; 37. ui; 38. konvooi; 39. os; 40. rispen; 42. europa; 45. een; 46. der; 48. mok; 49. sont; 51. arras; 53. bask; 55. ex; 56. solo; 58. fase; 60. ma; 61. del; 63. diegene; 65. aal; 66. aride; 67. fel; 68. colli. VERTICAAL: 1. Adagio; 2. sein; 3. po; 4. cru; 5. spore; 6. as; 7. polis; 8. neo; 9. el; 10. rite; 11. spelen; 14. are; 15. dot; 18. deen; 20. para; 23. opeisen; 25. uitvoer; 27. bazooka; 29. teken; 31. ilium; 33. pui; 34. non; 35. boe; 36. esp; 40. reseda; 41. pets; 43. robe; 44. alkali; 46. droef; 47. rafel; 50. oxer; 51. ali; 52. san; 54. smal; 57. ode; 59. sec; 62. li; 64. ge; 65. al. **Crypto-overlapper:** Horizontaal: 5. Roltrapen; 6. klefgozer; 7. limanager; 8. zegelaten. Verticaal: 1. Popleiden; 2. stofzaken; 3. panoramat; 4. zegewezen. **Anagram:** 1. echt-recht-achter; 2. lans-salon-alsnog; 3. eest-steennestel; 4. idee-heide-heiden; 5. raad-gaard-agadir; 6. plan-nepal-naspel; 7. liga-galei-galmei; 8. reis-serie-soiree; 9. dier-ieder-einder; 10. lift-flint-liften. Gevraagd woord: AANHANGSEL.
Woordzoeker: LUMMELAAR **Puzzelslang:** 1. Dodo; 2. oktober; 3. rial; 4. lazaret; 5. troeven. Het sleutelwoord luidt: DOORLATEN.

Eiwitten

Koken met alcohol is altijd speciaal. Het geeft het gevoel alsof u een feestmaaltijd aan het klaarmaken bent. Als het vlees mals is zal de alcohol verdampt zijn en alleen de smaak van de wijn of het bier overblijven.

Tekst: Miriam de Windt

Daarom is het zaak om een goede wijn of lekker bier te kiezen om mee te koken. Als het geen goede wijn is of geen lekkere biersoort, liever niet ermee koken. Indien u vanaf het begin de alcohol tijdens het koken toevoegt, zal het merendeel van de alcohol verdampen. Aan het eind toegevoegd niet; het gerecht is dan niet geschikt voor kinderen.

Analyserend
Dit gerecht is rijk aan ijzer, vitamine A, B1, B2 en C. En helaas, ook een teveel aan calorieën, dierlijke eiwitten, verzadigde vetten, cholesterol en zout. Dit komt omdat de hoeveelheid vlees per persoon te ruim is.
De hoeveelheid vlees in het recept komt neer op 250 gram per persoon. Voor 8 personen dient u conform algemene richtlijnen van de voedingsleer, de helft van het recept te nemen. En zelfs dan is 125 gram vlees per persoon voor een warme maaltijd eigenlijk al iets teveel.
Bij de helft van het gerecht voor 8 personen, blijven dan alleen het cholesterol, de eiwitten, het zout en het ijzer hoog. Vlees is altijd een goede bron van ijzer en eiwitten. Door te kiezen voor mager stoofvlees, zult u minder verzadigde vetten en cholesterol krijgen. Het advies bij roodvlees is dan ook altijd te kiezen voor vlees met zo min mogelijk zichtbaar vet. Teveel zichtbaar dierlijk vet en andere vetten worden omgezet in cholesterol. Om het zout te verminderen, kunt u het inwrijven van het vlees met zout, zoals het recept aangeeft, achterwege laten. Maar dan zal het een heel ander gerecht worden, met een heel andere smaak. Het inwrijven met zout, de combinatie van kruiden, de wijn en het bier, is het typische van dit gerecht. Voor een keer iets anders kan geen kwaad. U kunt ervoor zorgen dat de rest van de maaltijd weinig of geen zout meer bevat.
Niet alleen op de verdere hoeveelheid zout dient u goed te letten, ook met de dierlijke eiwitten. U bent aan uw maximumhoeveelheid dierlijke eiwitten per dag met dit gerecht. Voor de rest van de dag dient u eigenlijk geen dierlijke eiwitten meer te eten. Alleen nog plantaardige eiwitten (brood of graanproducten, groente, bonen, noten, zaden).

Dierlijke eiwitten
Dagelijks hebben we 1 gram eiwit per kilo normaalgewicht nodig. Deze 1 gram moet verdeeld worden: 1/3e dierlijke eiwitten en 2/3e plantaardige eiwitten.
Stel dat u het vleesgerecht van deze aflevering 's middags gaat eten. Geen dierlijke eiwitten meer voor deze dag, betekent: Ontbijt en in de ochtenduren fruit; broodmaaltijd rauwkostsalade of een groentensoep; en voor tussendoor noten of volkorencrackers.
Door dagelijks meer eiwitten te eten dan uw lichaam nodig heeft, loopt u het risico op verzuring van uw lichaam. Het natuurlijke zuurbase-evenwicht in het lichaam raakt verstoord. Gevolgen kunnen heel uiteenlopend zijn. Bijvoorbeeld vermoeidheid, huidproblemen, reumatische klachten, hoofdpijn. Om maar enkele te noemen. Volgens onderzoeken is bij veel welvaartsziekten weefselverzuring de onderliggende oorzaak. Door het zuurbase-evenwicht van het lichaam weer te herstellen, kunnen veel klachten verbeteren, dan wel verdwijnen.
Vlees valt onder sterk-zuurvormend voedsel. Evenals vis, gevogelte, eieren en sojaproducten. Peulvruchten, granen en kaas zijn ook zuurvormers. Met andere woorden: met alleen dierlijke eiwitten te beperken komen wij er niet. Zaak is om de hoeveelheid eiwitten te eten die uw lichaam nodig heeft én te zorgen voor de juiste verdeling van dierlijk vs. plantaardig.
Indien u, na het lezen van dit artikel, vindt dat u 'zich in ongekneed vlees bevindt', dan kunt u te allen tijde naar een diëtist voor advies en richtlijnen hoeveel eiwitten u per dag nodig heeft. Ook kan de diëtist voor u portiegroottes berekenen van eiwitrijke voedingsmiddelen, zodat u de aanbevolen 1/3e dierlijke en 2/3e plantaardige eiwitten bereikt. Als het ware 'het gezuiverde vlees doorbreken' naar een betere gezondheid.

Eiwitten moeten worden verdeeld over dierelijke en plantaardige eiwitten, waarbij de plantaardige de boventoon moeten voeren.

Miriam de Windt is diëtiste en natural nutritionist.

T 889-1788
C 520-6932
E mdewindt@scarlet.an.

Voedingswaarde voor 1-persoonsportie

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	% DAH
Calorieën/ kJoules	389/1634	20%
Natrium	713 mg	36%
Eiwitten	56 g	56%
Kalk	66 mg	9%
Vetten	8 g	11%
IJzer	6.2 mg	42%
Verzadigde vetten	3 g	13%
Vitamine A	156 mcg	17%
Cholesterol	139 mg	50%
Vitamine B1	0.14 mg	14%
Koolhydraten	8 g	3%
Vitamine B2	0.24 mg	19%
Voedingsvezels	3 g	9%
Vitamine C	9 mg	13%

De percentages zijn berekend op basis van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag, voor een gezonde volwassene.

Kook mee met May

Gestoofd rundvlees met bier

Hoofdgerecht voor 8 personen.

Ingrediënten:
4 pond stoofvlees
1/2 cup zout
1 theelepel gemalen kaneel
1 theelepel gemalen allspice
1 theelepel gemalen kruidnagels
versgemalen zwarte peper naar smaak
1 eetlepel lichtbruine suiker
3 cups appelwijn of droge witte wijn
1 cup appelwijn-azijn
1 laurierblaadje
6 uien
4 wortelen
2 stengels bleekselderij
1 cup donker bier

Bereidingswijze:
Met dit recept kunt u 3 à 6 dagen van te voren beginnen.

Vlees met zout inwrijven.
In een schaal 24 uur afgedekt in de koelkast laten staan.
Vlees afspoelen en op keukenpapier drogen.
Met kaneel, allspice, kruidnagel, peper en suiker inwrijven.
In een schaal doen en appelwijn/wijn, azijn, laurierblad en 2 fijn gesneden uien toevoegen.
Afgedekt 2 à 3 dagen in de koelkast laten marineren.
Af en toe het vlees omkeren.
Het vlees en de marinade in een zware braadpan doen.
Wat water toevoegen.
De rest van de uien, wortelen en selderij klein snijden. Toevoegen.
Aan de kook brengen, vuur temperen en circa 3 uur laten pruttelen tot het vlees gaar is.
In het laatste uur het bier toevoegen.

Eet smakelijk,

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Concha y Toro Gran Reserva Sauvignon Blanc, Serie Riberas

Druivensoort: Sauvignon Blanc
Streek: Rapel Vallei
Kleur: Heldergeel
Geur: Citrus, gember
Smaak: Intens fris met mineraliteit

Deze wijn komt uit een reeks Gran Reserva-wijnen van Concha Y Toro en wordt gemaakt in de Rapel Vallei. De Rapel Vallei ligt ten zuiden van Santiago, de hoofdstad van Chili en heeft ruim 9100 hectare aan wijngaarden. Deze wijngaarden liggen in komvormige valleien, op een hoogte van 600 aan de westkant tot 1000 meter aan de oostkant. De regio bestaat uit twee zones: de Cachapoal Vallei en de Colchagua Vallei.
Van de Sauvignon Blanc wordt hier een uitstekende wijn gemaakt, de druiven worden allemaal geplukt langs de rivierbedding. Hierdoor ontstaat er een wijn met mooie frisse limoenzuren gecombineerd met witte peper, gember en mineraliteit die zeer zuiver aandoet en de wijn spannend maakt.
Zeer geschikt om te drinken bij sushi, bij kan mooi bij ziltige, mineralige tonen, maar ook bij zoetzure gember en/of wasabi blijft hij prima overeind.
Santé!
Erik van Kampen, sommelier.

LICORES MADURO

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

Oude wijnbouw, islam, welvaart & vrede

Archeologen hebben een 6100 jaar oude installatie voor wijnproductie ontdekt in een grot in Armenië, tegen de grens met Turkije en Iran. Het is de oudste wijnmakerij die ooit werd ontdekt. Het vorige record werd gevestigd in Egypte. Allemaal landen waar tegenwoordig geen wijncultuur van betekenis meer is. Maar vroeger wel.

Tekst: Erik van Kampen

In de tombe van Nakht in Egypte is duidelijk het maken van wijn afgebeeld.

Heel dit gebied - van Armenië en Georgië in de Kaukasus, over Syrië en Irak naar Israël en Egypte in het Midden-Oosten - is de eigenlijke bakermat van onze wijncultuur. Van daar verplaatste de wijn zich naar de andere kant van de Middellandse Zee, naar Griekenland.

Dat gebeurde nog vòòr onze tijdrekening. Nadien trok de wijn westwaarts langs de Middellandse Zee, naar Italië, Frankrijk, Spanje en Portugal.
Reeds in 1300 bestonden vanuit deze landen de wijnexportroutes die nu nog altijd bestaan: naar Groot-Brittannië, België, Nederland, Duitsland en de Scandinavische landen. Later - gelijklopend met de kolonisatie vanaf de zestiende eeuw - bereikte de Europese wijncultuur Zuid-Amerika, Zuid-Afrika, Australië, Nieuw-Zeeland en Californië. Op het einde van de twintigste eeuw bloeide de export naar Azië helemaal open, en onder meer in China wordt nu ook aan wijnbouw gedaan. De meest bekende en beroemde wijncultuur is nog altijd die van Frankrijk, een status die dit land onafgebroken behield vanaf de middeleeuwen tot nu.
Hoe komt het dat de wijncultuur zich in de loop der tijden zo verplaatste? Dat landen die de bakermat van de wijn waren, hun wijncultuur zagen ineenschrompelen tot er haast niets meer van overbleef?
In de oudste wijnlanden van de Kaukasus en het Midden-Oosten heeft de islam ongetwijfeld een rol gespeeld. Die godsdienst verbiedt het drinken van alcohol, en onder een dergelijk verbod is uiteraard geen wijncultuur mogelijk. Alhoewel ik in veel moslimlanden een levendige wijncultuur tegenkom.
Sommigen wijzen ook op de klimaatverandering, die ervoor zorgde dat de wijnbouw zich diende te verplaatsen. Uiteraard is het geen toeval dat de wijncultuur zo sterk verankerd raakte rond de Middellandse Zee: de wijnstok is een mediterrane plant en heeft een mediterraan klimaat nodig. Maar waarom deemsterde Griekenland dan weg en werd Frankrijk het belangrijkste wijnland in de wereld, terwijl beide landen van een mediterraan klimaat genieten?
Gelukkig zijn er hoogleraren geschiedenis die ook wijnliefhebber zijn, zoals de Canadees Rod Phillips, die ons enig wijnhistorisch inzicht bijbrengen.
Hij schreef een boek met als titel 'Een kleine geschiedenis van wijn'. Het telt niettemin meer dan 300 bladzijden. Ik heb het een aantal keer gelezen, om het goed te begrijpen.
Onder meer legt hij daarin uit hoe wijncultuur en economische welvaart met elkaar verbonden zijn. Waar welvaart ontstaat, ontstaat wijnbouw. En als die welvaart verdwijnt, dan volgt ook de wijnbouw. Om vervolgens weer elders op te duiken, waar nieuwe welvaart groeit.
Als je bedenkt hoe wijn gemaakt wordt, is dat niet verwonderlijk. In wijnbedrijven moet een heel lang arbeid verricht worden alvorens productie mogelijk is: de natuur kan je niet versnellen. Vervolgens - als zij op hogere kwaliteit mikken - moeten ze hun kapitaal nog één tot twee jaar opslaan in houten vaten, een riskante onderneming in tijden van economische crisis, zeg nu zelf!
Pas dan kan de commercialisering - de winstname op het geïnvesteerde kapitaal - beginnen. Vandaar dat goede wijn nooit echt goedkoop kan zijn. En dat er niet alleen voldoende kapitaal aan producentenzijde nodig is, maar ook bij de consumenten.
Wijnliefhebbers benaderen wijn zelden zo economisch, maar het is en blijft een handelsproduct.
Toch sluit ik af met een wijsheid recht uit het hart die ik graag deel in deze roerige wereld.
'Wijn is een bron van inspiratie voor ieder volk en elke natie. Met mate gedronken en vredig beklonken is elk geschil in een oogwenk voorbij. Wijn inspireert, wijn maakt gelukkig, wijn verbroedert, wijn maakt gedachten vrij. Wijn is dus synoniem voor vrede.'
Ik wens u allen een fijne zomer en vol inspiratie zal ik na de zomerstop terugkeren met nieuwe verhalen uit de prachtige wereld die wijn heet.

À Votre Santé

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

Tekst en foto: Mineke de Vries

Stilstaan bij de sporen

Het is zo lang geleden. Het viel allemaal wel mee. We kennen die geschiedenis inmiddels wel. Het houdt toeristen weg. Laten we het positieve erfgoed vieren in plaats van stilstaan bij de pijn. Vijf uitspraken over de zwarte tijd van slavernij, die berusten op vijf mythes, stelt Valika Smeulders die promoveerde op haar onderzoek naar slavernij in Curaçao, Ghana, Suriname en Zuid-Afrika. We zijn op weg naar 1 juli, het moment waarop we stilstaan bij 150 jaar afschaffing slavernij, maar ook stilstaan bij de nog zichtbare sporen in de huidige samenleving. De conclusie moest worden getrokken dat op Curaçao de invloed van de slavernijgeschiedenis eerder toeneemt dan afneemt.

Het gaat niet om de mate van wreedheid tijdens de slavernij, maar om wat mensen verloren en opnieuw moeten opbouwen. Het gevoel je daarbij te moeten conformeren aan de Europese maatstaf betekent al dat je niet op gelijke voet staat. Het idee 'hoe lichter hoe beter' zit diepgeworteld en als zelfs de commercie hierop inspeelt - licht haar is gewoon te koop en iemand als Beyoncé promoot het - onderschrijf je deze norm. Naast uiterlijk wordt de mate van succes afgemeten aan geld, waarbij rijkdom belangrijker blijkt dan hoe je elkaar behandelt. Smeulders: "De aantrekkingskracht van geld en macht als nawerking van het slavernijverleden vind ik erg heftig."

Van huis uit kreeg Valika mee een bijdrage aan de maatschappij te leveren; haar Surinaamse ouders gingen na de onafhankelijkheid vanuit Nederland terug naar Suriname om het land op te bouwen. Op haar negende verhuisde ze met moeder en zus terug naar haar geboorteland Curaçao. "Zowel thuis als op het Peter Stuyvesant College spraken we veel over de koloniale geschiedenis en maatschappelijke verschillen." Met die bagage ging ze in Leiden Talen en Culturen van Latijns-Amerika studeren. Ze kwam terecht in managementfuncties voor milieuprojecten, maar bleef daarnaast schrijven voor Antilliaanse bladen en rolde zo in de onderzoeksjournalistiek waar ze in opdracht van ministeries en gemeenten de positie van Antillianen in Nederland onderzocht, hun problemen met het vinden van een baan, aansluiting in de samenleving. "Je zag in de jaren negentig een groep Antillianen naar Nederland komen met een armere achtergrond, die moeite had hun weg te vinden." Vanuit het onderzoek naar slavernij-erfgoed in Nederland voor het boek Op zoek naar de stilte kreeg ze bij de Erasmus Universiteit Rotterdam de mogelijkheid onderzoek te doen naar omgang met het slavernijverleden in Ghana, Curaçao, Suriname en Zuid-Afrika, waarmee Valika uiteindelijk zeven jaar bezig was en wat resulteerde in haar proefschrift Slavernij in perspectief: Mondialisering en erfgoed in Suriname, Ghana, Zuid-Afrika en Curaçao'.

Mondiale inbedding

Het onderzoek in de verschillende landen was intensief. In Zuid-Afrika was ze bijna drie maanden, naar de andere landen ging ze met regelmaat terug. Op Curaçao werd het werk bemoeilijkt doordat de ontwikkeling niet stil stond in die jaren. "Het onderzoeksmateriaal veranderde onder mijn handen en daarmee mijn analyses. In 2005 was er één museum over slavernij, het Kura Hulanda, maar toen Museo Tula, een tentoonstelling bij NAAM en Savonet volgden, haalde Curaçao - waar altijd het minst te zien was - Suriname in." Dit had te maken met de mondiale inbedding, Unesco wilde meer aandacht en Curaçao kon niet achterblijven. Het gaf het eiland een impuls om er meer van te tonen."

Smeulders onderzocht wat mensen drijft maar ook hoe je van elkaar en de positieve factoren uit elk land kunt leren. Om haar inzichten te delen werkt ze mee aan tentoonstellingen (Doorbreek de Stilte, Zwart & Wit, Kleurrijk Koninkrijk), panels, geeft presentaties, colleges, schrijft artikelen en leverde een bijdrage aan de nieuwe website van NiNsee: Slavernij en Jij. Tevens schreef ze mee aan Black Heritage Tours die voert langs de schaamteloze afbeeldingen van onderdrukking op gevels, waarbij pijnlijk duidelijk wordt dat Amsterdam is gebouwd op slavenhandel. Ook het feit dat haar proefschrift downloadbaar is, past binnen het idee dat dit gedachtegoed voor iedereen toegankelijk moet zijn.

Ghana's eigenheid

Zowel de Curaçaose als Surinaamse samenleving, gevormd door koloniale geschiedenis, moest haar identiteit opnieuw uitvinden, waarbij het meten aan de Europese standaard de eigenheid van mensen onder druk zette "Dit werd me helder in Ghana, waar mensen het contact met hun eigen cultuur wel konden behouden. Ghanezen zijn trots, zelfbewust, stralen zelfvertrouwen uit. Ze lopen in traditionele kleding, spreken hun oorspronkelijke talen, behielden eigen geloof en eetgewoontes. En omdat hun huidige maatschappelijke positie wordt bepaald door wat hun familie in het verleden deed, weten ze heel goed wie ze zijn. In Curaçao, in Suriname zijn we pas sinds kort aan het zoeken wie we zijn." Het feit dat het spreken over het koloniale verleden nog zo'n moeilijk onderwerp is op Curaçao heeft te maken met de groepen die er samenleven. De Europese onderdrukker is niet weg; men moet een nieuwe samenleving opbouwen waar nazaten van onderdrukker en onderdrukten samenleven. In Ghana was daarvan geen sprake, ook in Suriname was er een andere balans tussen bevolkingsgroepen - overwegend afstammelingen van slaven of contractarbeiders - die een nieuwe samenleving vormden. De afwezigheid van daders maakte dat men daar feller kon praten over datgene wat was gebeurd. Dat is een ander verhaal op Curaçao, waar kinderen van daders en slachtoffers gezamenlijk de samenleving moeten vormen. Het verschil trouwens met oudere vormen van slavernij in Ghana is dat er geen raciale component bij kwam kijken. Ondanks dat de één zich verheven voelde boven de ander kon het de gemeenschap niet in tweeën verdelen op basis van huidskleur; er was geen standaard waaraan de ander zich moest aanpassen. "Het feit dat de lokale slavernij in Ghana nog steeds bestaat en niet bespreekbaar is, is een taboe waaraan serieus gewerkt moet worden", aldus Smeulders.

Zuid-Afrika's apartheid

Ook in Zuid-Afrika speelt het slavernijverleden geen dusdanige rol als op Curaçao, wat voortkomt uit het feit dat apartheid de slavernij 'overschaduwde'. De apartheid, die duurde tot Mandela in 1994 aan de macht kwam, is veel dichterbij dan de Tweede Wereldoorlog, laat staan het slavernijverleden. De pijn ervan wordt gevoeld door mensen die het zelf meemaakten, in plaats van de pijn van voorouders. Daarbij was in Zuid-Afrika sprake van een ander soort slavernij: slaven - gehaald uit West- en Oost-Afrika en de gebieden rond de Indische Oceaan - werden niet te werk gesteld in overzeese gebieden, maar werkten op lokale basis in de tuinbouw en in de wijngaarden om producten te verbouwen voor de VOC.

Smeulders: "Zuid-Afrika heeft mij veel geleerd in de relatie tussen zwart en wit. Een achterstand van Zuid-Afrikanen wordt verklaard vanuit de apartheid, niet uit de slavernij. De slaafgemaakten hadden diverse huidskleuren, maar tijdens de apartheid werden de donkersten uit éigen volk het meest gediscrimineerd, niet dus de afstammelingen van de slaven. De huidige situatie vloeit voort uit dié geschiedenis, waardoor dat nu meer een politiek issue is dan slavernij."

Om racisme in de toekomst te voorkomen riep Mandela op te praten over de geschiedenis, maar het ook te tonen in musea, in het brede verband van alle geschiedenis (zoals ook de Joden die naar Zuid-Afrika kwamen vanwege de Holocaust). Ondanks dat gaat het langzaam, stelt Smeulders: "In musea wordt erover gesproken, maar op straat? Ik vond het schrijnend te ervaren dat Kaapstad na zonsondergang opeens wit werd, waaraan je zag dat de gekleurde en zwarte bevolking economisch gezien nog steeds een achterstand heeft. De sociale segregatie zoals we die kennen in het Caribisch gebied ging hier veel verder omdat het werd vastgelegd in de wet. Dat is anders dan 'alleen' onderdrukking; vastgelegd in de wet betekent dat de pas bepaalde waar je werd toegelaten." De wetten werden tijdens de apartheid gemaakt op basis van meten. Zo bepaalde de potloodregel - bleef een potlood zitten in je haar of niet - of je behoorde tot zwart danwel gekleurd of wit. Het paradoxale voordeel van een wet was dat deze kon worden afgeschaft en vervangen door wetten die diversiteit erkennen.

Worsteling Curaçao

Op Curaçao liggen zaken subtieler, er is geen wet die kan zorgen voor omkering in beleid. Ideeën over mensen voortvloeiend uit het slavernijverleden kunnen ongereguleerd doorwerken. "Het speelt onderhuids en ondanks dat segregatie van alle tijden is, lijkt het of verschillen tussen zwart en wit groter zijn dan dertig jaar geleden, je zou bijna spreken van apartheid: openbare plekken lopen minder door elkaar, je krijgt onderhand witte en zwarte stranden, wat vroeger niet zo was omdat de meeste stranden toen gratis en vrij toegankelijk waren. Hoe meer mensen een podium krijgen, hoe scherper de tegenstellingen, hoe groter de tweedeling. Erover praten kan mensen naar elkaar toebrengen zoals in Zuid-Afrika, maar zaken ook aanscherpen zoals op Curaçao. Toch hoeft de behoefte aan erkenning van het slachtoffer en het herdenken van een gezamenlijk verleden een land niet te verdelen. Curaçao moet wel bedenken wat voor samenleving het met elkaar wil vormen. Daarvoor zijn denkers nodig die boven de hedendaagse groepsbelangen kunnen uitstijgen en politici die niet uit zijn op eigen voordeel, maar zich inzetten voor de samenleving als geheel. Niet elk land heeft het geluk een Nelson Mandela te hebben, maar we kunnen wel Zuid-Afrika als voorbeeld nemen om beleid met visie voor diversiteit te ontwikkelen, waarbij bewustwording leidt tot een trotse rainbow nation."

We staan aan de vooravond van 150 jaar herdenking afschaffing slavernij. "Het is goed dat er in Nederland zoveel nieuwe frisse ideeën en activiteiten zijn. Veel reguliere instellingen die nooit meededen, durven nu wel te tonen dat koloniale rijkdom is gebouwd op onderdrukking, wat bijdraagt aan de openheid die we nodig hebben, een aanzet tot een nieuwe golf bewustwording. We vieren tenslotte ook allemaal 4 en 5 mei, dus waarom niet gezamenlijk 1 juli?" Naar aanleiding van de herdenkingen en debatten wordt veel problematiek onder de loep genomen met de vraag of er verband is met de slavernij. "Vaak is dat er niet rechtstreeks, maar de maatschappelijke ongelijkheid komt wel voort uit het feit dat ook de afstammelingen van slaafgemaakten geen gelijke kansen en zeggenschap kregen." De volgende vraag is volgens Smeulders wat je doet met die maatschappelijke problemen: "Gebruik je ze als excuus om voort te kabbelen, krijgt het probleem steeds andere gezichten. Wil je echt wat veranderen, moet worden geanalyseerd waarom mensen anderen onderdrukken om er zelf beter van te worden, in het verleden en in het heden."

Weerlegging van de mythes

De vijf bovengenoemde mythes liggen ten grondslag aan het wegstoppen van ons verleden. Is 'al 150 jaar geleden' niet kort als je beseft dat tien tot vijftien generaties leden onder slavernij? En voor wie viel het overigens mee? Kennen we de persoonlijke verhalen van mensen die nog in het schip overleden, die werden uitgebuit en doodgeslagen? Hoe trots kan een mens zijn op het positieve erfgoed dat is gebouwd op uitbuiting van anderen? Het toelaten van die pijn en erkenning ervan is de eerste stap op weg naar genezing. Vervolgens: toeristen blijken overal ter wereld met grote interesse tentoonstellingen over slavernij te bezoeken. Kortom, we moeten af van de eenzijdige belichting van vertellers die ofwel affiniteit hebben met de machthebbers, ofwel met de onderdrukten. "Het presenteren van het slavernijverleden zegt uiteindelijk vooral iets over de bereidheid te praten over de sociaal-economische verhoudingen van toen, maar vooral van nu."

Spotlight op een lid van Adeck

In het kader van het 20-jarig bestaan van Asosiashon di Empresa Chikí Kòrsou (Adeck) verschijnt er elke maand gedurende 2013 een artikel in de Ñapa dar licht werpt op de organisatie en haar activiteiten. Het accent ligt hierbij vooral op het belang van het midden- en kleinbedrijf.

Naam ondernemer:	Daniël Corsen
Naam bedrijf:	D&I Business Support Services
Bestaat officieel sinds:	17 mei 2010
Aantal medewerkers:	4 voltijdmedewerkers en 3 op project-basis
Soort bedrijf:	Adviesbureau speciaal gericht op orga nisatieontwikkeling
Contact:	Kaya Araña 22, 888-1785/517-2175, www.dibusinesssupport.com

Als tiener was Daniël Corsen al bezig met ondernemen. Toen hij 16 jaar was moest hij voor een schoolproject onder leiding van Fundashon Negoshi Pikiña, een onderneming oprichten en voor minimaal 1 jaar de bedrijfsvoering verzorgen. Het werd een productiemaatschappij die onder meer een succesvol tv-programma voor jongeren uitzond op TeleCuraçao: The Hangout.

Na het afronden van zijn opleiding op de middelbare school, vervolgde Corsen zijn studie aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA). Daarnaast was hij werkzaam als project-manager bij een overheidsstichting. Na het beëindigen van zijn studie op het eiland verhuisde hij naar Brussel om als lobbyist te werken; in het kader hiervan deed hij onderzoek naar beschikbare middelen voor de Antillen op het gebied van waterbeheer. Uiteindelijk is hij een jaar werkzaam geweest als lobbyist, waarna hij naar Curaçao terugkeerde met de bedoeling om hier tijdelijk te blijven. Dit pakte echter anders uit. Corsen bleef hier en begon als 'freelancer'. Inmiddels heeft zijn opleiding op Masters-niveau gevolgd en afgerond, en heeft hij een eigen bedrijf, D&I Business Support Services (D&I).

Uitdagingen

Een van de grootste uitdagingen waar D&I als onderneming tot nu toe mee te maken kreeg, was een groot project dat op het moment van uitvoering eigenlijk iets te zwaar was wat werkdruk betreft. Het betekende voor Corsen ongeveer tien weken gemiddeld 20 uur per dag werken. Hierdoor duurde het niet lang voordat alle medewerkers bij D&I die aan dit project meewerkten aan slaapgebrek leden en te maken hadden met flinke stress. Na dit project is Corsen zelf 1 maand ziek geweest, maar ook andere medewerkers bleven niet gespaard. "Uiteindelijk hadden we wel een tevreden klant. Soms heb je misschien te maken met klanten die het liefst zouden willen dat je alle andere activiteiten van je bedrijf aan de kant zou schuiven, om hen van dienst te zijn, om zo hun project tijdig en op de gewenste manier af te ronden. Dan sta je voor de uitdaging: wat kan mijn organisatie aan? En waar leg je de grens?"

Succesfactoren

"Diverse factoren hebben volgens mij aan mijn succes bijgedragen; zoals het feit dat ik gedreven ben, wilskracht bezit en vastberaden ben. Bovendien bezie ik elke nieuwe klant of elk nieuw project als een mijlpaal en een nieuwe kans om te creëren. Ik zeg als het ware tegen mijn klanten: 'Let's go on a journey together and make the best out of it!' De onderneming bestaat nu drie jaar; tot op heden hebben we klanten die we vanaf het begin van de onderneming al hadden", zo geeft Corsen aan.

Bij het terugblikken op de afgelopen jaren zal zeker blijken dat D&I vooruitgang heeft geboekt, maar naar eigen zeggen is de onderneming nog niet winstgevend in die mate waarop de eigenaar dit graag zou willen. Naar Corsens beeld wordt er op Curaçao vaak innovatie en creativiteit gepromoot, maar wordt dit nog niet in voldoende mate uitgedragen. Corsen: "Met name het creëren van iets creatiefs vergt veel energie en om dit daarna nog eens te vertalen in de organisaties waar wij mee werken, vergt het een nieuwe bedrijfscultuur en dus een nieuwe manier van denken bij de werknemers. Om dit te bereiken maakt D&I gebruik van maatwerktrainingen, 'team building'-sessies, marketingplannen, maar geeft de cliënten naderhand ook 'feedback' op het proces en het resultaat. D&I doet dus alles wat binnen zijn bereik ligt, zodat de klant de beste kans van slagen heeft."

Curaçaose economie & export

Ook al zegt men of lijkt het slecht te gaan met de lokale economie, toch ziet Corsen veel mogelijkheden. Hij heeft het bijvoorbeeld over 'emerging markets' en het exploreren en/of exploiteren van nieuwe markten. Belangrijk is volgens hem wel dat we hiervoor open staan. Daarnaast zou de commerciële sector veel kunnen bereiken door de krachten samen te bundelen en zich minder afhankelijk van de overheid op te stellen, hoewel ondernemingen veel met de overheid te maken hebben.

Zelf geeft D&I het goede voorbeeld. Op dit moment heeft D&I al klanten in Nederland, waar zij bijvoorbeeld marktonderzoeken voor uitvoert. Verder is D&I aan het onderhandelen met ondernemingen in Panama en staan zij open om in de toekomst hun diensten te exporteren. Graag leveren zij een bijdrage aan het binnenbrengen van deviezen.

Daniël Corsen: "Ik heb grote ambities. Graag zou ik in de toekomst meerdere bedrijven willen bezitten. Door de huidige technologische ontwikkelingen worden als het ware alle beperkingen weggenomen; het is mogelijk wereldwijd zaken te doen. Ook worden ons tal van mogelijkheden geboden; al deze mogelijkheden die mijn kant uitkomen zou ik graag willen benutten. Het is mijn wens om Curaçao op de internationale kaart te plaatsen... Curaçao is misschien wel klein, maar zeker niet minder (goed) dan de rest!", aldus Corsen.

Adeck

"Als platform die de midden- en kleinbedrijvensector (MKB) op Curaçao vertegenwoordigt en ondersteuning biedt, dient Adeck als gesprekspartner betrokken te zijn bij alle MKB-aangelegenheden bij de overheid en op te treden bij het behartigen van de belangen van de MKB. Samen met de Kamer van Koophandel zou Adeck bijvoorbeeld 'match making'-sessies kunnen organiseren, waarbij de MKB Curaçao dan kennismaakt met de MKB uit de regio. Het zou ook goed zijn te beginnen met het opzetten van een agenda om te lobbyen en zodoende problemen te achterhalen, maar ook te inventariseren wat er nog gedaan moet worden.

Als bedrijf willen we hier graag een bijdrage aan leveren en zijn daarom dus ook lid van Adeck", aldus Corsen.

Vijf feiten over... klanttevredenheid en -loyaliteit

1. Een ontevreden klant vertelt zijn ervaring aan meer dan drie maal het aantal personen aan wie hij zijn ervaring zou vertellen als het een goede ervaring was.
2. 90 Procent van de ontevreden klanten klaagt niet, maar gaat simpelweg naar een ander bedrijf (de concurrent!).
3. Het kost meer om een nieuwe klant aan te trekken dan een reeds bestaande klant te behouden.
4. Klanten zijn bereid diensten of producten te kopen bij een onderneming die betere klantenbediening heeft.
5. Doe daarom alles wat in uw macht ligt om klachten op een juiste en bevredigende manier af te handelen. Goede klachtenafhandeling is bepalend voor klanttevredenheid en -loyaliteit.

Bestuurslid Adeck aan het woord:

'Wees duidelijk en leg het vast'

"Met de ervaring die ik heb als incasso-specialist, heb ik bemerkt dat het probleem niet altijd bij de debiteur ligt. Vaak is gebleken dat er geen efficiënt factureringssysteem bestaat. Er staan in de factuur bijvoorbeeld geen betalingstermijn(en) omschreven, of wat er gebeurt als iemand niet betaalt, of de algemene voorwaarden ontbreken."

De afhandeling van debiteuren zou in grote lijnen de volgende stappen dienen te bevatten:

- De financiële afdeling heeft als taak het tijdig uitbrengen van facturen en het blijven plegen van 'follow-up'. Indien deze stap gecontroleerd wordt uitgevoerd, zal men achterstallige betalingen van meer dan 30 dagen voorkomen.
- Het is altijd raadzaam gemaakte afspraken schriftelijk vast te stellen; hierbij wordt bijvoorbeeld aangegeven welke dienst tegen welke prijs er geleverd wordt.
- Indien er telefonische afspraken zijn gemaakt, is het goed alsnog in een e-mail hetgeen is overeengekomen te bevestigen. Als er dan discrepanties zijn, kan de klant hierop reageren; indien de klant hier niet op reageert, kan en mag worden aangenomen dat de klant akkoord is gegaan.
- Incasso zal het best functioneren indien dit via een externe organisatie wordt uitgevoerd. Dit heeft vooral te maken met het feit dat incasso uitgevoerd door een externe organisatie een andere uitwerking op debiteuren heeft, dan incasso uitgevoerd door een interne afdeling van de onderneming aan wie de debiteur geld verschuldigd is.
- Weet wie uw klanten zijn (Know Your Customer - KYC) en probeer zoveel mogelijk informatie over hen in te winnen.
- Laat duidelijk blijken dat u een dienst levert en dus verwacht dat u betaald wordt voor de geleverde dienst!

"Als bedrijven/ondernemers deze stappen zouden volgen, zouden er waarschijnlijk 'geen' debiteuren meer bestaan."

Christopher Maduro
Bestuurslid Adeck

Contact Adeck
Adres: Rooseveltweg 152, 2e verdieping
Telefoon: 868-0790

Mens & Werk

Droombaan in de zomer

De zomervakanties komen er aan. Scholen zijn al gesloten en ouders hebben hun werktijden aan de kinderen die thuis zijn aangepast. Sommige ouders nemen een weekje vrij om bij hun kinderen te zijn en om samen leuke dingen te doen. Anderen pakken hun koffers en gaan naar het buitenland om even helemaal weg te zijn van de dagelijkse sleur.

Tekst: Judice Ledeboer

De mensen die het gehele jaar werken hebben er echt behoefte aan om het werk even los te laten, maar er zijn ook heel veel werkenden die geen vakantie nemen en dat liever buiten het seizoen doen. Toch is het duidelijk dat er een periode is aangebroken waarin alles anders gaat dan in de andere maanden. Het is merkbaar rustiger op de werkvloer, er worden bijvoorbeeld minder sollicitatiegesprekken gepland, serieuze veranderingen worden pas na de zomer ingezet en allerlei zaken liggen stil omdat de betreffende werknemers met vakantie zijn.

Veel mensen denken dat de zomer niet interessant is voor hun carrière, maar de vakantietijd is juist goed om de kans op een andere baan te vergroten en om deze rustige periode juist goed te gebruiken. Vooral de sociale netwerken die er zijn zijn goed te gebruiken. Je kan nieuwe profielen aanmaken op Linked-IN, Facebook, Twitter en Hyves of als je al gebruik maakt van deze netwerken kan je ze bijwerken. Het kan zijn dat in de loop der tijden het gebruik van deze netwerken zakelijker is geworden en dan is het goed om privézaken te blokkeren en ervoor te zorgen dat deze alleen door familie en vrienden en bekenden gezien kunnen worden. Het komt niet professioneel over als er foto's en teksten van een beachparty te zien zijn als je juist zakelijk wilt overkomen.

En dan het bijwerken van je CV. Het kan zijn dat je in het afgelopen jaar trainingen hebt gevolgd die belangrijk zijn op je CV te vermelden. Werk die CV dus bij en kijk eens kritisch naar de CV die je ooit hebt opgesteld. Is de CV qua stijl up-to-date. Let wel op type- of andere fouten in je CV. Laat eventueel een vriend of vriendin meelezen, want zelf lees je over je eigen fouten heen. Een eigen website komt natuurlijk helemaal professioneel over.

Een goede manier om andere mensen te ontmoeten om je netwerk te vergroten zijn netwerkorganisaties. Kijk eens rond, informeer hier en daar naar de mogelijkheden die er zijn om je aan te sluiten bij een netwerkorganisatie. En als je al lid bent van een netwerkorganisatie dan kan je je opgeven voor een bestuursfunctie. Het mes snijdt dan aan twee kanten. Je doet iets voor die organisatie, mensen leren je kennen, en je leert er heel veel van. Iedere functie in een bestuur is interessant en als je er plezier in gaat krijgen kan je wellicht ooit voorzitter of president worden. Een bestuursfunctie kost natuurlijk wel tijd, maar zie het ook als een goede training voor jezelf. Je leert er allerlei dingen die je ook in je werk goed kunt gebruiken. En als je op die manier kijkt naar de voordelen van een bestuursfunctie dan kan je je ook opgeven als bestuurslid van een sportvereniging of andere organisatie waar je belangstelling ligt. Je kunt jezelf ook opgeven als vrijwilliger bij een bepaalde organisatie die zich bezighoudt in het vakgebied waar je belangstelling voor hebt. Je ontmoet altijd andere mensen en van het één komt het ander. Wellicht een baan bij die organisatie.

Als je serieus op zoek bent naar ander werk of eraan toe bent om dingen anders te doen in je leven kan je ook je privécontacten uitbreiden. Kijk eens naar de mensen die je van vroeger nog kent, ex-klasgenoten, ex-collega's, vrienden en vriendinnen van vroeger die je lang niet hebt gezien. Wie is er nu interessant voor jou? Wie werkt er in het vakgebied waar je jezelf in wilt ontwikkelen of waarin je een nieuwe baan zoekt? Bel ze op, spreek iets af, praat bij over 'toen' en kijk eens wat je nu voor elkaar kunt betekenen.

En blijf positief. Ook als mensen afwijzend reageren is het belangrijk om positief te blijven. Je wilt tenslotte iets veranderen en dat gaat niet altijd gemakkelijk. De aanhouder wint. En als je gesolliciteerd hebt op een baan en je bent afgewezen dan moet je altijd even nabellen en vragen waarom je bent afgewezen. Je moet tenslotte wel weten waarom jij niet diegene bent die ze zoeken.

Je kunt de zomermaanden ook gebruiken om boeken te lezen in jouw vakgebied. Veel mensen zeggen dat ze geen tijd hebben om vakliteratuur bij te houden. En je kunt het internet afspeuren naar de nieuwste trends op je vakgebied. Dat geeft ook altijd weer nieuwe impulsen.

Kortom, gebruik de zomermaanden om aan jezelf en je carrière te werken. Je weet nooit waar dat toe kan leiden. Wellicht tot je droombaan!

Management

'Mutual Understanding Agreements' en het ijsbergmodel

We zijn inmiddels beland bij het elfde onderdeel van bedrijfscultuur en dat is het zogenoemde 'mutual understanding contract'.

Tekst: Jan de Ruijter

Het is juist daarom een onderdeel van bedrijfscultuur omdat het bij bedrijfscultuur helaas ook vaak gaat over wat mensen nu juist nièt met elkaar bespreken. Het is bekend dat in hospitalen vaak ongelukken gebeuren omdat er over bepaalde onderwerpen niet gesproken wordt. Maar ook in het bedrijfsleven gebeurt het vreemd genoeg bijna altijd dat managers of ondernemers klagen over hun werknemers en werknemers klagen over hun bazen en vreemd genoeg uiten beide partijen dat alleen maar onderling tegen elkaar; dus werknemers uiten dat tegenover collega-werknemers en bazen of eigenaren uiten dat tegen andere eigenaren of managers. In hun eigen kring. Ik weet zeker dat u dat herkent en dat u dat ook meemaakt. Kennelijk hebben werknemers verwachtingen van hun bazen die niet vervuld worden en waar verder niet over gesproken wordt met hen maar wel onderling onder collega's. Kennelijk hebben bazen verwachtingen van hun werknemers die niet vervuld worden en waar verder niet met hen over gesproken wordt, maar wel onderling met andere werkgevers of collega-managers. Verlichte bedrijven zijn er recent mee begonnen om dat anders te doen. De verwachtingen die de manager heeft van ieder personeelslid worden opgeschreven en besproken en de verwachtingen die een personeelslid heeft van het bedrijf en manager worden ook opgeschreven en besproken. Die verwachtingen kunnen ook aspiraties, doelen, hoop op carrière of studies inhouden. De verwachtingen van beide partijen worden vastgelegd in een 'mutual understanding contract'. Het is zo simpel dat het verbazingwekkend is dat het zo lang geduurd heeft voordat verlichte bedrijven daarmee begonnen zijn en het is ook verbazingwekkend dat het nog slechts in zo weinig bedrijven wordt toegepast. Bij verlichte bedrijven wordt het als een tertiaire arbeidvoorwaarde aangeboden. De primaire bestaat uit alle geldelijke beloningen zoals het salaris, overtime-betaling en vakantietoeslag. De secundaire voorwaarden oftewel fringe benefits zijn andere toekenningen zoals ziekte- en ongevalsverzekering en een spaarfonds. Sinds kort wordt als een tertiaire benefit het mutual understanding contract gezien. Het recht van beide partijen om heel eerlijk, transparant en individueel al dat te bespreken en te onderhandelen wat in het verwachtingspatroon van elke medewerker leeft en ook omgekeerd wat in het verwachtingspatroon van de manager of eigenaar ligt. Het is vooral een benefit omdat het een beslissende rol kan spelen en ook moet spelen voor elke medewerker om zijn toekomst en carrière te plannen. De bedrijven die dit aanbieden hebben er heel veel succes mee en vragen zich af waarom ze daar niet eerder mee begonnen zijn.

Enerzijds hoort dit agreement dus bij bedrijfscultuur omdat bedrijfscultuur ook helaas nog maar al te vaak gaat over dingen die nièt besproken worden. In het Xcel- managementmodel of -systeem dat ik propageer en waar deze hele serie artikelen op gebaseerd is, hoort het bij bedrijfscultuur omdat alles wat in een mutual understanding agreement wordt vastgelegd tot het vaste gedrag moet gaan behoren net zoals het opstellen van dit agreement op zich ook tot het vaste gedrag en de gewoonte van elk bedrijf moet worden dat het Xcel-managementsysteem gebruikt.

Het zogenoemde ijsbergmodel is een heel waardevol managementinstrument dat ons in 1973 is gegeven door David McClelland en de Xcel-versie is daar een variant op. Het topje van de ijsberg zit boven het water en is verdeeld in een linker- en rechterkant. Aan de linkerkant zien we zichtbaar voor het oog het werk dat in een bedrijf verricht wordt en aan de rechterkant zien we de tegenprestatie in de vorm van geld oftewel salaris. Zaken van werk verrichten tegen een bepaald salaris worden geregeld in een arbeidscontract. De onderkant van de ijsberg bevindt zich onder de zeespiegel en die is ook verdeeld in een linker- en rechterkant. Links staan alle verwachtingen die de werkgever van zijn personeelsleden heeft zoals werkuren, werklust, ijver, ideeën, prestatie, resultaten, betrokkenheid, loyaliteit, flexibiliteit, supervisie en controle, innovatie, leiderschapskwaliteiten, opofferingen, initiatief enzovoort. Aan de rechterkant staan dingen die de individuele medewerker verwacht van de werkgever zoals training, job security, veiligheid, erkenning, carrière, verantwoordelijkheid, respect, status, pensioen, secundaire arbeidsvoorwaarden, zakenreizen, een gebalanceerd leven, whole-life-succes en allerlei andere mogelijke doelen, ambities, verwachtingen en verlangens.

Naar gelang het aantal dienstjaren stijgt de ijsberg en ook de volwassenheid van de relatie tussen beide partijen omhoog, dat wil zeggen, wordt het zichtbare gedeelte groter, komen er meer van de verwachtingen van elkaar naar boven en worden zichtbaar. Ze blijven niet langer onaangeroerd onder de waterlijn. Dat is nu het idee achter het mutual expectations agreement. Door de zaken zo snel mogelijk te bespreken, te regelen, aan elkaar bekend te maken, hoe sneller dat gebeurt, hoe sneller het topje van de ijsberg groter en zichtbaar wordt.

Hoe tevredener werkgever en werknemer zijn en hoe meer de klant of gast van de goede relatie op de werkvloer ziet en meemaakt in de vorm van goede service, een vrolijke lach en plezierige mensen die kennelijk met plezier hun werk doen.

De ijsberg is als een beeldspraak, een visueel effect van het mutual expectations agreement. In de volgende aflevering wordt het nauwe verband tussen het ijsbergmodel en het zogenoemde 'engagement' behandeld.

(Wordt vervolgd)

Jan de Ruijter,
janderuijter@yahoo.com
Voor managementseminars door Jan de Ruijter, zie www.omegacaribbean.com

TREK IN MARS?

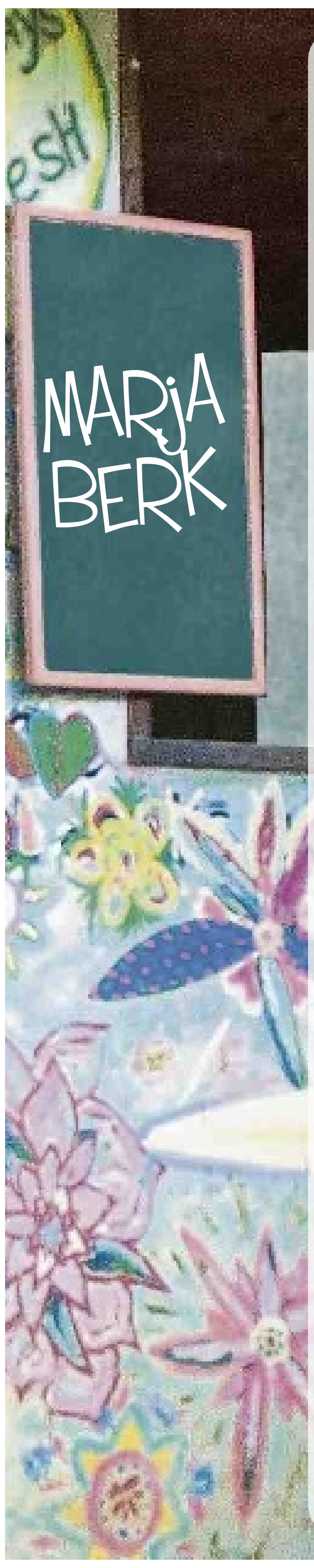

Met verbazing kijk ik naar de televisie en aanschouw een interessante documentaire. Ik ben in science fiction belandDaar heb ik overigens ervaring mee. Als kind zag ik tekeningen en foto's van auto's die heden ten dage het normale straatbeeld vormen. Nu, in 2023 gaan we naar Mars. Oh, dat duurt nog even, hoor, maar de plannen zijn gelanceerd. Wie naar de website gaat van Mars One kan gelijk zien wie zo heel erg geïnteresseerd zijn in deze one-way ticket. Want terugkeren naar aarde levert problemen op, maar een kniesoor die daar zijn hoofd over breekt. Zeer zeker onze aspirant-astronauten niet. Eén van de geïnterviewden heeft een normaal gezin, normale kinderen en leidt een normaal leven. Zo op het eerste gezicht dan. Hij heeft er altijd van gedroomd naar Mars af te reizen en nu zich de gelegenheid voordoet, gooit hij zijn dierbaren op Marktplaats. Want 'pas als ik zelf gelukkig ben kan ik eerlijk en oprecht naar anderen zijn'. Ik herken een uitspraak uit de jaren negentig. Nou meneer, u bent en zal blijven steken in de tijd en wanneer u het grote geluk dus gevonden hebt en glorieus op Mars verblijft, zijn er weinigen overgebleven waartegen u eerlijk en oprecht kunt zijn. Want ik vermoed dat het geen grote uittocht zal worden. Toegegeven, er hebben zich inmiddels ruim 78.000 avonturiers aangemeld, maar ik vraag me oprecht af wie van hen over tien jaar bereid is die laatste reis te ondernemen.

Ik vernam dat er een 3D printer meegaat. Welja, je tekent je vervoer, zet de printer aan en voilà, daar staat je hoogstpersoonlijke Marsauto klaar. Ik krijg er nu al zin in, maar voorzie toch een paar kleine probleempjes die niet met techniek maar alles met de mens zelf te maken hebben. Kijk, dat clubje dat afreist, zit voor de rest van het leven met elkaar opgescheept. Er zal een wet moeten komen. Oh ja... daar begint het gedonder al. We hebben hier met mensen te maken, toch? En wat doen mensen die slechts in een lavatunnel op Mars kunnen overleven omdat niets bestand is tegen de alles verschroeiende zonnestormen? Juist, die slaan elkaar na enige tijd de hersens in. Zoals we nu reeds op déze planeet doen. Dat wordt een gezellige boel, 56 miljoen kilometer verderop, ondanks de ruime proeftijd die op aarde wordt geboden. Maar dat dient nog een doel: die grote eindreis.

Wat als je spijt krijgt? Wat als je je voeten niet meer in een lichtblauwe zee kunt zetten of het zandstrand kunt voelen? Wat als je de geur van gras of de frangipani mist? Of erger: je kinderen, je echtgenote. Een afscheid voorgoed en niet eens via Skype. Mailen zal naar ik verwacht niet mogelijk zijn, even telefoneren nog minder. En hoe zit dat met de inwendige mens? Wacht Albert Heijn zaliger u op?

Voor mij geen Mars, dank u. Loop naar de maan. We kunnen met zijn allen ternauwernood deze planeet op orde houden, staan elkaar vol overgave naar het leven. Maar nee, we gaan lekker naar Mars. Die kleverige, zoete versnapering geeft mij ineens een geheel andere associatie dan chocoladegenot en gaten in het gebit. Doet u maar vooral de groeten aan E.T. Geloof me, die gaat zijn wijsvinger voor iets anders gebruiken dan het bekende gebaar: 'Phone home'...

Maar laat ik niet op de zaken vooruit lopen. We gaan het zien. En tot die tijd eet ik wel Nuts.

15 percepties

Zou ze komen... die blauwe vrouw?

Louis Hilgers (hilgers@cuci.nl) woonde in de jaren zeventig op Curacao, is al 40 jaar getrouwd met een Antilliaanse, heeft een enorme passie en liefde voor Curaçao en deed hier een aantal onderwijsprojecten. Geregeld komt hij terug op zijn geliefde Curaçao. Tijdens zijn laatste bezoek liet hij zich inspireren tot het schrijven van een vijftiental stukjes. Een serie die in evenzoveel delen in de Ñapa verschijnt.

Vandaag deel 10

Vrolijk lachend loopt Anna Titawanno mij bij de pontjesbrug tegemoet. Leuk dat mijn goede vriendin de 'magical moments' van een ontwakend Willemstad wil meemaken. Bij Kas di Kultura genieten we samen van onze Té di Yerba. Anna vertelt dat ze nooit eerder zo vroeg in de stad was... ze geniet er duidelijk van. Even later attendeer ik haar op het bord Hanchi Vi Coco. Ik vertel haar over die geweldige paradijsvogel Vi Coco. Hij besprak in zijn kleine koffieshop, zijn 'volksuniversiteit' onder de trap, met iedereen over de grote en kleine wereldproblemen. Als je even je ogen dicht doet hoor je zijn schaterlach nog, als hij in 'Showroom in de West' zijn betoog houdt over die nieuwe vrouw die gaat komen op Curaçao, het zou volgens hem een blauwe vrouw worden... mooi dat ze dit straatje naar hem vernoemden. Een beetje baldadig vraag ik Anna naast Doctoor te gaan staan. Het stoort Moises Frumencio da Costa Gomez, de grote Curaçaose staatsman, in het geheel niet. Een nieuwe dag vol beloftes is weer begonnen.

Work & Travel met Elton

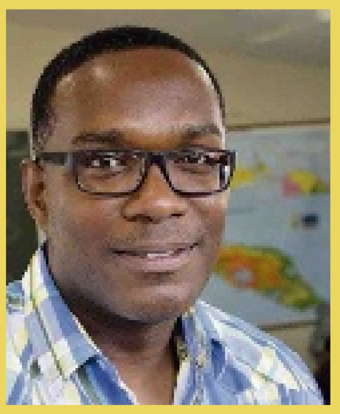

Foto: Ken Wong

Mijn naam is Elton Sint Jago, 30 jaar jong, geboren en getogen op Curaçao. Ik ben opgegroeid in de wijk Charo, net buiten Otrobanda en een ex-leerling van de Joan Mauritsschool, de St. Martinus mavo en het M.I.L.

Op 18-jarige leeftijd ben ik met de bursalen naar Nederland vertrokken, waar ik de lerarenopleiding Aardrijkskunde gevolgd heb in Rotterdam. In 2009 keerde ik terug naar Curaçao en heb ik tot het afgelopen schooljaar, 2012-2013, lesgegeven op een middelbare school (vsbo).

Toen ik 7 jaar oud was, bladerde ik voor het eerst in een atlas. Vanaf dat moment ben ik langzaam maar zeker nieuwsgierig geworden en wilde ik graag weten hoe al die andere landen eruit zagen, naar wat voor muziek de mensen luisteren en wat ze eten. Zin in reizen en de wens om veel landen te kennen zat er dus altijd al in, alleen was het toentertijd niet mogelijk. Het geld ervoor was er niet, want we hadden het niet breed. Eenmaal in Nederland heb ik gebruik gemaakt van de gelegenheid om te gaan reizen want vanuit Nederland zijn er meer mogelijkheden en is het goedkoper. Ik had altijd een bijbaan waardoor ik genoeg kon sparen om te reizen. Ook heb ik in het buitenland gewerkt, dan leek het net een soort betaalde vakantie! Wanneer je eenmaal begint, wil je niet meer stoppen.

De ervaringen die je opdoet tijdens het reizen kan niemand je afnemen. Je ziet veel, leert veel, je verbreedt je horizon, je leert veel mensen kennen en maakt goede vrienden/kennissen in verschillende landen, je proeft andere keukens, luistert naar andere muziek, je ziet landschappen die op Curaçao niet bestaan. Dankzij het reizen heb ik ook een vijfde taal geleerd: Italiaans. Ik heb altijd erg veel van Curaçao gehouden maar hoe meer ik reis, hoe meer ik van mijn eigen land ga houden en ik ga het nog meer waarderen. Mijn reiservaring heeft mij ook ontzettend veel geholpen in het geven van aardrijkskunde-lessen, want dan spreek ik vaak over dingen die ik met eigen ogen gezien heb. Bovendien heb ik ook veel beeldmateriaal dat ik kan gebruiken in de les. Het is voor mij moeilijk om in woorden te beschrijven wat reizen voor mij betekent. Tot op heden heb ik iets meer dan 40 landen bezocht in zes verschillende werelddelen.

In Noord- en Midden-Amerika: Verenigde Staten, Nicaragua, Costa Rica en Panama. In Zuid-Amerika & Caribisch Gebied: Colombia, Venezuela, Suriname, Ecuador, Chili, Argentinië, Uruguay, Aruba en Bonaire; ook Puerto Rico, Amerikaanse Maagden Eilanden en Turks & Caicos met een cruiseschip.

In Europa: Nederland, Verenigd Koninkrijk, België, Luxemburg, Frankrijk, Spanje, Italië, Vaticaan-Stad, Zwitserland, Oostenrijk, Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Tsjechië, Turkije, Oekraïne, Duitsland, Denemarken en Zweden.

In Afrika: Marokko en Egypte.

In Azië: Thailand, Vietnam, Cambodja, Maleisië, Singapore, Hong Kong en Filipijnen.

In Australië & Oceanië: Australië.

Ik heb ontslag genomen bij mijn werk om een wereldreis te gaan maken: Work & Travel. Dat betekent reizen en onderweg werken om zo door te blijven reizen. Alles is al klaar: auto is verkocht, inentingen gehaald, verzekering afgesloten, visum aangevraagd en vereiste röntgenfoto van mijn borstkas laten maken. Het is een hele voorbereiding en je moet aan veel verschillende dingen denken. Het is de bedoeling om in ieder geval verschillende landen in minstens vijf werelddelen te bezoeken. Ik zal bijna elke dag een T-shirt en/of trui van 'Curaçao' aantrekken om zo te werken aan de naamsbekendheid van het eiland! Reizen op deze manier wordt niet door veel Curaçaoënaars gedaan, maar komt wel vaker voor, bij Nederlanders bijvoorbeeld. Ik ga nu gewoon doen wat ik wil, wat ik leuk vind in plaats van te doen wat anderen van je verwachten.

U zult 1 maal per maand mijn avonturen kunnen volgen in de Ñapa!